

INVENTARI DEL
PATRIMONI IMMATERIAL DE MANRESA

Text refós, febrer de 2014

INVENTARI DEL PATRIMONI IMMATERIAL DE MANRESA

Preàmbul

Antecedents

Manresa té un patrimoni divers, singular i rellevant que li dóna personalitat i dota els seus habitants d'elements d'identitat compartida.

Conscient de la importància d'aquest patrimoni, l'Ajuntament de Manresa fa anys que vetlla per la seva conservació. Des de l'any 1985 disposa d'un Catàleg i Pla Especial de protecció del patrimoni arquitectònic, en un moment en què aquest instrument de preservació era força excepcional en el marc local. Per posar-lo al dia, el juliol del 2012 el Ple de Manresa va aprovar inicialment el Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni històric, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, geològic i paisatgístic de Manresa, en el qual s'hi recullen els diferents elements que formen part del patrimoni immoble de la ciutat.

La riquesa patrimonial de Manresa, però, no rau només en els béns materials sinó que també compta amb un conjunt molt rellevant d'elements culturals no tangibles que conformen un cos de tradicions i coneixements de caire popular i tradicional compartit pel conjunt de la comunitat, encara ben vigent gràcies a les entitats que el mantenen viu i que, en molts casos, té una llarga història.

Cal considerar aquest conjunt com un patrimoni d'especial interès per la ciutat en la mesura que representa un important instrument d'identitat per la comunitat i de cohesió social. Així, l'Ajuntament de Manresa, seguint amb la intenció d'identificar, documentar i protegir el patrimoni de la ciutat, ha promogut la redacció de l'Inventari del Patrimoni Immaterial de Manresa (IPIM), una eina de coneixement que pretén la definició, documentació i descripció del patrimoni immaterial de la ciutat.

La definició i la promoció del patrimoni immaterial

La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català parteix d'un concepte ampli del patrimoni cultural de Catalunya i reconeix com a tres categories de protecció el patrimoni moble, el patrimoni immoble i el patrimoni immaterial. Per aquest darrer conjunt remet a la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural de Catalunya.

La Llei 2/1993 té com a objecte la recuperació, la protecció, la difusió i el foment de la cultura popular i tradicional catalana i la defineix com el conjunt de les

manifestacions, els coneixements, les activitats i les creences passats i presents de la memòria col·lectiva que conformen el punt de referència d'una identitat pròpia, arrelada en una pluralitat de formes d'expressió popular i, alhora, amb voluntat de projecció cap al futur. La cultura popular és entesa com el conjunt de manifestacions culturals, tan materials com immaterials, com les festes i els costums, la música i els instruments, els balls i les representacions, les tradicions festives, les creacions literàries, les tècniques i els oficis i totes les altres manifestacions que tenen caràcter popular i tradicional.

Segons aquesta llei, les administracions públiques han de promoure les actuacions de foment necessàries per documentar les festes i tradicions desaparegudes i per vetllar per la conservació de les manifestacions de la cultura popular encara vigents, donant suport a les entitats que les mantenen i les difonen, ja que d'aquesta manera es conserva un patrimoni de gran importància alhora que s'impulsa una concepció de la cultura com a element de participació i de decisió summament enriquidor per als ciutadans.

En aquesta línia, diverses poblacions, amb el suport de la Diputació de Barcelona, ja compten amb uns inventaris del seu patrimoni immaterial propi inclosos dins els Mapes del Patrimoni Cultural. Aquesta iniciativa ha suposat un pas endavant en la definició i documentació del patrimoni immaterial català.

L'any 2003, la Unesco va adoptar la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, en la qual es defineix el patrimoni immaterial com "els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques –juntament amb els objectes, els artefactes i els espais culturals que els són inherents- que les comunitats, els grups i, en alguns casos, els individus reconeixin com a part integrant del seu patrimoni cultural." Relacionant-ho amb la definició de patrimoni (...), com a patrimoni immaterial s'hi entendrien les pràctiques socials, els coneixements i habilitats... que, transmesos de generació en generació, serveixen per a donar a la comunitat un sentit d'identitat i continuïtat.

Es tracta d'elements culturals que no tenen contingut material, encara que en alguns casos poden tenir una relació estreta amb elements materials, i que contribueixen a configurar la identitat de les persones d'una determinada comunitat.

La convenció per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de la Unesco indica que el "patrimoni cultural immaterial" es manifesta en particular en els següents àmbits:

- a) tradicions i expressions orals, incloent-hi la llengua com a vehicle del patrimoni cultural immaterial
- b) arts de l'espectacle
- c) usos socials, rituals i actes festius
- d) coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers

- e) tècniques artesanals tradicionals

L'Inventari del Patrimoni Immaterial de Manresa (IPIM)

En aquest marc institucional, l'Inventari del Patrimoni Immaterial de Manresa parteix de la petició feta pel Casal Familiar Recreatiu de declarar patrimoni immaterial de la ciutat les representacions dels Pastorets, que l'any 2010 van aconseguir els 100 anys d'història.

Per donar resposta a aquesta petició, signada per un nombre important d'entitats, es va considerar l'oportunitat de reconèixer tot el conjunt d'elements del patrimoni immaterial de la ciutat i crear el present inventari.

Amb aquesta actuació també es dona compliment a les voluntats i a les accions proposades al Programa municipal de Dignificació del Patrimoni Cultural. En l'àmbit d'aquest programa es reconeix el patrimoni immaterial de la ciutat, i dins d'ell les tradicions i festes populars de Manresa, com un instrument de dignificació de la imatge de la ciutat, de promoció del sentit de pertinença i identitat i, en definitiva, de cohesió social i de millora de la qualitat de vida. I es proposa com a accions a desenvolupar:

- Fomentar les accions de divulgació de la cultura popular i tradicional i de la imatge local i donar a conèixer la tasca de les entitats locals en aquest àmbit
- Enfortir el paper de les festes populars com a espais de relació i trobada

L'IPIM es proposa com un instrument de documentació i difusió del conjunt d'usos, tradicions, festes i produccions de la cultura popular i tradicional de Manresa. Aquest conjunt, hores d'ara, ve fortament marcat pel calendari de les festes religioses, que ordenen el cicle festiu de tot l'any. Algunes de les tradicions són ben vives, d'altres queden només en el record. I d'altres tradicions s'aniran arrelant poc a poc fins a formar part d'aquest inventari que ha de ser obert a noves incorporacions.

Criteris d'inclusió:

En l'inventari només es recullen elements vigents. El criteri bàsic que s'ha seguit per a incloure un element és que ha de ser reconegut com a propi i identificar la comunitat que formen els ciutadans i ciutadanes de Manresa (en la seva totalitat o una part important de la mateixa). En algun cas, s'han documentat elements que no són específics de Manresa, sinó compartits per una comunitat més àmplia, però que presenten alguna peculiaritat o especificitat local que els fa diferenciar-se de la resta.

També s'ha valorat el criteri temporal: de manera orientativa, per a considerar un element, s'ha tingut en compte la seva realització, de manera continuada, durant un mínim de deu anys. Aquest criteri, però, no és estricte, i també s'han considerat elements recuperats recentment d'una tradició anterior i elements que, encara que no tenen aquesta vigència, s'hi acosten i la seva inclusió és coherent amb el conjunt.

No es tracta, però, d'un inventari tancat, i poden produir-se incorporacions o baixes. Un nou element es podrà incloure a l'inventari en un tràmit iniciat d'ofici pel propi Ajuntament de Manresa o a instància d'entitats, associacions o col·lectius, mitjançant una sol·licitud on s'indiquin els motius pels quals es justificaria la seva incorporació i acompanyant la sol·licitud d'adhesions de tercers.

Definició i classificació dels elements que formen l'IPIM:

En la redacció de l'IPIM s'han pres com a referència les categories proposades en la Convenció per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de la Unesco:

- tradicions i expressions orals (referències d'origen no literari relacionades amb llocs o elements de Manresa)
- arts de l'espectacle (manifestacions musicals, teatrals, de dansa, singulars i específiques de Manresa)
- usos socials, rituals i actes festius (costums, festes populars...)
- coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers
- tècniques artesanals tradicionals (manifestacions relacionades amb oficis, artesania, gastronomia...)

Així s'ha elaborat un primer conjunt d'elements, classificats en aquestes categories, i per cada element s'ha redactat una fitxa descriptiva que conté els següents camps:

Núm: Número de la fitxa

Àmbit: Nom de l'àmbit

Denominació: El nom o noms de l'element inventariat

Descripció: Descripció de l'element

Dades històriques: Referències històriques, en el cas que siguin conegudes

Observacions: En cas que s'hagi de fer cap comentari que no es pugui incloure en la resta d'apartats.

Autor: Només serà possible omplir aquest camp en determinats casos, quan és coneguda l'autoria de l'element

Localització: Només en el cas que sigui possible ubicar l'element en un lloc concret

Cronologia: En cas que es conegui

Fonts d'informació: Referències bibliogràfiques utilitzades o que facin al·lusió a l'element inventariat, altres fonts d'informació (fonts orals, internet...).

Dades referents a la fitxa:

- **Data de redacció i autor**
- **Data de revisió i autor**
- **Data d'incorporació a l'inventari**

Annexes: en cas que n'hi hagi, fotografies, documents digitalitzats, etc.

Redacció i aprovació de l'IPIM:

Aquest document ha estat redactat pels serveis tècnics de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Manresa i amb la participació directa d'una persona especialista contractada a tal efecte i s'ha elaborat amb la participació de les persones, entitats i associacions que treballen activament en el manteniment, la renovació i la difusió del conjunt del Patrimoni Immaterial de Manresa.

El document present ha estat reconegut per resolució del tinent d'alcalde i President de l'Àrea de Serveis a les Persones de l'Ajuntament de Manresa, a proposta del regidor delegat de Cultura, en data 31 d'octubre de 2012.

Un cop aprovat, l'IPIM serà difós pels mitjans que es considerin més adequats per a posar-lo a l'abast de tota la ciutadania.

Modificació de l'IPIM:

Tal com s'expressa en el pròleg, aquest inventari s'ha concebut com un document viu, obert a modificacions. Després de la redacció final per a l'aprovació del document, s'han rebut aportacions per afegir noves precisions i ampliar el contingut de dues de les fitxes. Amb l'objectiu de millorar l'inventari sense canviar-ne l'essència, en data 7 de febrer de 2014, el regidor delegat de Cultura Joan Calmet ha aprovat una modificació parcial de l'Inventari del Patrimoni Immaterial de Manresa que afecta únicament les fitxes *1.3. Dites sobre Manresa i els manresans* i *2.30. Ball de la Bolangera*.

La tècnica de patrimoni
Mercè Argemí Relat

Manresa, febrer de 2014

Relació de fitxes:

1. Tradicions i expressions orals (referències d'origen no literari relacionades amb llocs o elements de Manresa):

- 1.1. La Misteriosa Llum
- 1.2. Miracle del Pou de la Gallina
- 1.3. Dites sobre Manresa i els manresans
- 1.4. Peculiaritats lingüístiques
- 1.5. Vocabulari tradicional de la cinteria

2. Arts de l'espectacle (manifestacions musicals, teatrals, de dansa, singulars i específiques de Manresa):

- 2.1. Goigs de la Misteriosa Llum
- 2.2. Goigs dels Cossos Sants
- 2.3. Goigs de la Mare de Déu dels Dolors
- 2.4. Goigs de la Mare de Déu de l'Alba
- 2.5. Goigs de la Mare de Déu de la Salut
- 2.6. Goigs de la Mare de Déu de la Guia
- 2.7. Goigs de la Mare de Déu del Remei
- 2.8. Goigs de la Puríssima
- 2.9. Marxa dels Armats
- 2.10. Marxa de la Llum
- 2.11. Himne de Manresa a Sant Ignasi
- 2.12. Himne de la Divina Pastora
- 2.13. Músiques del seguici de Festa Major: Autoritas Populo i toc d'Heralds i Timbaler
- 2.14. Músiques del Correfoc i la Mostra del Correfoc
- 2.15. Ball de l'Àliga
- 2.16. Ball de Cavallets
- 2.17. Ball dels Gegantons
- 2.18. Ball dels Gegants Vells
- 2.19. Ball dels Gegants i els Nans
- 2.20. Ball dels Nans
- 2.21. Ball de la Víbria
- 2.22. Ball del Drac
- 2.23. Ball de la Víbria i el Drac
- 2.24. Ball de la Tremenda
- 2.25. Ball de l'Asmodeu
- 2.26. Ball de Dimonis
- 2.27. Ball de la Gàrgola
- 2.28. Ball dels Dracs mòbils
- 2.29. Ball del Rossinyol
- 2.30. Ball de la Bolangera de Manresa
- 2.31. Sardana - Estil manresà
- 2.32. Els Pastorets
- 2.33. Els Pastorets als Carlins
- 2.34.** Innocentada

3. Usos socials, rituals i actes festius (costums, festes populars...)

- .1. Patge reial i cavalcada de Reis
- .2. Festa de la Misteriosa Llum
- .3. Dijous Llarder
- .4. Carnestoltes
- .5. Setmana Santa i Pasqua
- .6. Fira de l'Ascensió
- .7. Festa de la Divina Pastora
- .8. Corpus i les Enramades
- .9. Sant Joan
- .10. Festa Major (Cossos Sants)
- .11. Festes dels barris
- .12. Tronada a la manresana
- .13. Fira de Sant Andreu
- .14. Passada de la Puríssima
- .15. Santa Llúcia
- .16. Lliurament dels capons a Balsareny
- .17. Misses del Gall
- .18. Fer cagar el tió
- .19. Sants Innocents
- .20. Correfoc
- .21. Castells

4. Coneixements i usos relacionats amb la natura i l'univers

- 4.1. Tasques del sequier o sequiaire

5. Tècniques artesanals tradicionals (manifestacions relacionades amb oficis, artesanía, gastronomia...):

- 5.1 Ofici de cintaire
- 5.2. Ametlles de la Llum
- 5.3. Bacallà a la manresana
- 5.4. Panets de Sant Ignasi
- 5.5. Bananes

Número:	1.1.
Àmbit:	1. Tradicions i expressions orals
Denominació:	La Misteriosa Llum
Descripció:	<p>Una de les tradicions més arrelades a la ciutat és la de la Misteriosa Llum, que explica un fet que, segons la tradició, tingué lloc el 21 de febrer de 1345 i que serví per a posar fi a un important contenciós que la ciutat tenia amb el bisbe de Vic.</p> <p>El consell de la ciutat havia promogut la construcció d'una sèquia. Un cop obtingut el permís del rei, a finals del 1339, se n'inicià la construcció. Les obres van ser causa de conflicte amb el bisbe de Vic, Galceran Sacosta, en la seva qualitat de senyor jurisdiccional del terme de Sallent, lloc per on havia de passar la sèquia, ja que veia perillar els seus drets senyorials. El conflicte es va anar agreujant i el bisbe decretà l'excomunió de tots els que treballaven en les obres de la sèquia o hi tenien alguna cosa a veure, així com l'entredit sobre la ciutat de Manresa. Això significava separar i aïllar els manresans de la comunitat cristiana, amb les conseqüències que això comportava (no es podia celebrar missa a la ciutat, no s'hi podien rebre els sacraments i els morts no es podien enterrar en terreny sagrat).</p> <p>La solució vingué a través d'un senyal diví que es materialitzà en l'aparició d'una llum misteriosa el dia 21 de febrer de 1345: una llum provinent de Montserrat entrà a l'església del Carme pel rosetó, per tres vegades seguides i davant de tothom, se separà en tres globus de llum i es tornà a unificar en un de sol, per, tot seguit, tornar a marxar a Montserrat. Aquest fet s'interpretà com un senyal diví que donava la raó a la ciutat en el contenciós. Segons la tradició, quan el bisbe s'assabentà del fet misteriós, aixecà l'excomunió i l'entredit i va permetre continuar la construcció de la sèquia.</p>
Dades històriques:	<p>El relat del misteri parteix d'un fet real, la greu sequera que la ciutat patí durant la tercera dècada del segle XIV. El consell de la ciutat va promoure la construcció d'una sèquia que, des de Balsareny, portés aigua del Llobregat fins al terme de la ciutat. Un cop obtingut el permís del rei, a finals de 1339 s'inicià la construcció d'aquesta sèquia. La resolució del conflicte entre Manresa i el bisbe vingué arran de la mort d'aquest darrer, el 5 d'abril de 1345. Un cop nomenat el nou bisbe, Miquel de Ricomar, tornaren a</p>

començar les negociacions i es va arribar a un acord satisfactori per a les dues parts. Aquest acord es va materialitzar en una concòrdia signada el 19 de novembre de 1345. A partir d'aquest moment és quan, de manera efectiva, es va aixecar l'excomunió i l'entredit que pesava sobre la ciutat i es van poder continuar les obres de la sèquia amb el vist-i-plau del bisbe.

Observacions: Tot i que la tradició situa els fets que descriu en el dia 21 de febrer de 1345 i es basa en un document del segle XIV on s'esmenta l'aparició d'una bola de llum a l'església del Carme, no va ser fins als segles XVI i XVII quan, arran de l'esperit sorgit del concili de Trento, es va formalitzar i fixar el text complet i definitiu de l'explicació d'aquest fet misteriós. És probable que aquesta tasca de fixació de la descripció del fet l'haguessin fet els mateixos frares del Carme, els quals també es varen encarregar de difondre l'existència del misteri de la Llum a través de les publicacions de l'orde.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació: Sarret i Arbós, Joaquim (1901). *Ethologia de Manresa: datos històrics sobre costums manresanes*. Manresa: Impr. de Sant Josep.
TORRAS i SERRA, Marc (1998). Els privilegis del "Llibre Verd" de Manresa. Manresa: Parc Edicions selectes, p. 167-186.
Torras i Serra, Marc (2000). "Manresa. La Misteriosa Llum". A: *Llegendes de Montserrat. Recull i estudi de les millors llegendes*. Sant Vicenç de Castellet: Farell.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor fitxa: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	1.2.
Àmbit:	1. Tradicions i expressions orals
Denominació:	Miracle del Pou de la Gallina
Descripció:	La tradició explica que l'any 1602, una nena de catorze anys guardava una gallina de la seva madrastra, se li escapà i caigué dins un pou d'aigua que hi havia al carrer de Sobrerroca. La gallina morí i la nena, espantada, suplicà a sant Ignasi que li tornés a la vida, cosa que va succeir.
Dades històriques:	
Observacions:	Al segle XVIII es va construir una capella adjacent al pou; a l'interior hi ha un retaule on s'explica aquest fet. A més, la ciutat continuà recordant durant molts anys aquest fet miraculós bevent-ne l'aigua beneïda. El pou i la capella estan protegits pel PEUPM, fitxa PP010.
Autor:	
Localització:	Carrer Sobrerroca
Cronologia:	
Fonts d'informació	Sarret i Arbós, Joaquim (1956). <i>San Ignacio de Loyola y la ciudad de Manresa</i> . Manresa: Montaña. Segarra Pijuan, Joan, S.J. (1990). <i>Manresa i Sant Ignasi de Loiola</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa "La Manresa ignasiana. L'empremta de sant Ignasi de Loiola del segle XVI al XXI". Manresa: Ajuntament de Manresa, 2009. PEUPM: Pla especial urbanístic de protecció del patrimoni històric, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, geològic i paisatgístic de Manresa. Antoni Vilanova, arquitecte (coord), Manresa, 2012.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	1.3.
Àmbit:	Tradicions i expressions orals
Denominació:	Dites sobre Manresa i els manresans
Descripció:	<ul style="list-style-type: none">• <i>La Tirallonga dels Cossos Sants</i> <i>“La Tirallonga dels Cossos Sants Tots són sants, xics i grans Santa Agnès, Sant Fruitós Sant Maurici gloriós</i> La cançó recorda el trasllat dels Cossos Sants de Sant Fruitós de Bages a Manresa el 30 i 31 d'agost de 1372, quan van esdevenir patrons de la ciutat. En la versió de joc, la <i>Tirallonga dels Cossos Sants</i> consistia en formar una llarga fila de persones agafades de les mans i anar amunt i avall del carrer o del pati tot cantant aquesta corranda. Quan s'arribava a la paraula “gloriós” es deia més forta i els infants es deixaven caure asseguts a terra. Referit al mateix fet hi ha la cantarella: <i>Manresans budellans (o lladres, pillos i gormands) Que heu robat els cossos Sants Santa Agnès, Sant Fruitós Sant Maurici gloriós</i> <i>Forasters, putiners Que els teniu als galliners”</i>• <i>Festes manresanes, focs i campanes</i> Segons Joan Amades, la importància de les tronades a les festes manresanes arriba fins al punt que s'ha creat el proverbi que diu “festes manresanes, focs i campanes”. Salvador Ginesta també relaciona aquesta dita amb els pirotècnics locals i els focs d'artifici de les festes de la ciutat. J. M. Gasol l'esmenta com a <i>Festes manresanes: trons i campanes</i> també en relació amb els molins polvorers de Manresa.• <i>Manresans, empaitabisbes</i> (també hi ha la versió “A Manresa, empaitabisbes”) La dita fa referència al plet de la Sèquia entre el

bisbe de Vic i la ciutat de Manresa.

- *De Montserrat a Manresa hi ha tres horetes; de Manresa a Montserrat, quatre hores i quart*

Fa referència a que l'anada a Montserrat és camí de pujada i es tarda més que a la tornada.

- *Ni paret fesa, ni home de Manresa*

Aquesta frase vol dir que no et pots refiar ni d'una paret esquerpada ni d'un manresà. La tradició diu que el rei Pere III en va donar una versió semblant: *Deu te guard de paret fesa, E de hom de Manresa.*

- *Si a Manresa vas, les pantorrilles hi perdràs*

La dita fa referència a que la ciutat té tantes pujades i baixades que els que hi caminen fan tant d'exercici que enforzeixen el tou de la cama.

- *Manresà i home de bé no pot ser*

Dita característica que es repeteix en referència a diverses poblacions.

- *A les Escodines, per l'Enramada treuen les teranyines*

Fa referència al fet que la majoria de cases feien neteja a fons per deixar-ho tot net per a la festa.

- *Sembla l'Enramada de les Escodines*

es deia quan una cosa o persona anava molt carregada de decoració.

- *Per la Llum, bufetada al llum!*

Per aquestes dates, el dia allargava i no calia fer servir el llum per treballar als obradors artesanals.

- *Entre Tot Sants i Manresa*

Entre aquests dos punts es poden donar els fets més inversemblants.

- *Per Sant Andreu, la pubilla pesca l'hereu, i per l'Ascensió, la minyona fira al minyó*

Fa referència a les dues fires anyals.

- *A Manresa vull anar, a cercar una manresana, que sempre m'han agradat, les faldilles d'indiana*

Fa referència a les fàbriques d'indianes que hi havia a principis del segle XIX a Manresa, on es tenyien

teixits de cotó manualment. Es cantava com una
corranda o cançoneta.

Dades històriques:

Observacions:

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació Amades, Joan (1952). *Costumari català. El curs de l'any*. Barcelona: Salvat.
Comas Closas, Francesc (2008). *Escodines: mil anys d'història*. Manresa: Zenobita.
Gasol, Josep M (1971). *Manresa, panorama d'una ciutat*. Manresa: Montaña
Parés i Puntas, Anna (1999). *Tots els refranys catalans*. Barcelona: Edicions 62
Comas Closas, Francesc, informació oral

Data redacció fitxa: Gener 2014

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia / Francesc Comas

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	1.4.
Àmbit:	Tradicions i expressions orals
Denominació:	Peculiaritats lingüístiques
Descripció:	<p><i>Asmari*</i>: variant col·loquial del nom “armari”.</p> <p><i>Baleiar*</i>: Passar aigua per una cosa, esbandir-la.</p> <p><i>Basquests*</i>: calçat esportiu (“vambes”), es pronuncia amb un accent marcat sobre la “e”.</p> <p><i>Despenses</i>: Col·loquialisme que expressa posterioritat de temps. ‘Després’.</p> <p><i>Foc a terra*</i>: Llar de foc.</p> <p><i>Gormand</i>: Adjectiu referit a la persona que té afecció per al bon menjar.</p> <p><i>Passera*</i>: Empremta que hom deixa després que s’hagi fregat el terra (“no facis passeres, que després tot queda marcat!”).</p> <p><i>Pipiripip</i>: variant manresana del mot “rosella”.</p> <p><i>Plegar</i>: Verb que s'utilitza per indicar que cal recollir una cosa del terra (“plegueu les joguines!”).</p> <p><i>Postada</i>: S'utilitza en comptes de dir “prestatge” o “lleixa”.</p> <p><i>Punxir *</i>: S'utilitza en comptes de “punxar” (“he anat a fer-me unes anàlisis i m’han punxat tres vegades!”)</p> <p><i>Racó</i>: Nom utilitzat en el sentit d’“escombraries” (“llença això al racó”).</p> <p><i>Torreta</i>: varietat de la paraula “test” (“has de canviar les torretes; si no, se’t moriran les plantes”).</p> <p><i>Vaic*</i>, <i>vaigui*</i>, <i>faic*</i>, <i>faigui*</i>: formes verbals col·loquials dites a Manresa en comptes de: vaig, vagi, faig, faci.</p> <p><i>Cap a la banda de les Tortonyes!</i>: Locució manresana per indicar que una localització no és</p>

gaire cèntrica, que és més aviat llunyana o desavinent.

Dades històriques:

Observacions: Els mots amb asterisc no són al diccionari normatiu, o no hi són amb l'accepció amb què es diu a Manresa.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació CNL Montserrat. Consorci de Normalització Lingüística

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	1.5.
Àmbit:	1. Tradicions i expressions orals
Denominació:	Vocabulari tradicional de la cinteria
Descripció:	<p><i>Aire:</i> manera de funcionar el teler (tenir “bon aire” el teler significa que està ben compensat de caixes, que té el pèndol fi en engegar-lo i parar-lo, teixeix les vetes rectes i no costa gaire d’accionar).</p> <p><i>Baixar pesos:</i> operació que es fa per evitar que es bloquegi l’ordit quan els pesos arriben a tocar de l’escala.</p> <p><i>Banqueta:</i> bastida de fusta situada davant del teler (o entre dos telers si són mecànics) on treballava el vetaire per arribar bé a passar els fils i per no tenir fred als peus durant l’hivern.</p> <p><i>Barrella:</i> eix de ferro penjat del portalliços que porta tres politges a les quals collen les corretges dels lliços. Cada politja té dos rebaixos diferents per aconseguir que el lliç més apartat de les llançadores tingui més recorregut que l’altre.</p> <p><i>Bombins</i> (veure “corròns de pressió”).</p> <p><i>Bou:</i> peça que té tants departaments com peces es teixeixen i que serveix per plegar la veta teixida després de passar pels forats de la taula mitjançant uns rodets o cabdells.</p> <p><i>Bretanya</i> (veta de, o veta de fil), tipus de veta fina de fil de lli.</p> <p><i>Burro:</i> cada un dels dos taulons gruixuts de fusta que van de brancada a brancada en la part inferior i en tota la llargada del teler de vetes, un es diu burro delanter i l’altre, burro trasser.</p> <p><i>Butxaca:</i> cargol amb orelles que mitjançant un passador de ferro serveix per avançar o endarrerir, aixecar o abaixar els picalcons per aconseguir el pas precís de les llançadores dins l’ordit i per aguantar-los darrera el teler enroscats a la gabieta.</p> <p><i>Caixa</i> (usat generalment en plural): peça llarga de fusta suspesa de dos varals collats al portacaixes en la qual van col·locades les llançadores, els pontets, la gueta i els pintets, entre d’altres.</p> <p><i>Calaix</i> (o calaixos de la feina, usat generalment en plural): dos caixons de fusta amb un departament per a cada peça teixida que serveixen per recollir les vetes.</p> <p><i>Campanaret</i> (o campanaret del pes): peça de fusta de boix o d’alzina amb una corrioleta. Estan situats darrera del teler, aguanten els pesos i serveixen per</p>

mantenir tibant l'ordit de la peça que s'ha de teixir.

Cana: mesura de llargària tradicional catalana equivalent a 8 pams, 6 peus o 2 passos. La seva equivalència en metres varia segons la zona; a Manresa es considera que 130 canes equivalen a 240 metres, és a dir, una cana seria d'1,846 metres.

Carril (usat generalment en plural): jocs de suport i rutils col·locats als extrems de les caixes dins de les bancades per tal d'evitar que la inèrcia de les llançadores balancegi el teler de costat.

Cintura: tipus de veta.

Contramolla: peça de filferro doblegat que rep la pressió de la molla tot frenant el canó de la llançadora.

Corró del collador: cadascun dels dos cilindres de fusta folrats amb lona, amb paper de vidre una mica granellut o amb cinta de llauna oscada moguts pel collador.

Corró de pressió: cadascun dels petits cilindres de fusta, de ferro o de fusta buidada plens de plom que estrenyen amb el seu pes cadascuna de les vetes contra el paper de vidre dels corrons del collador o contra la lona dels corrons del xuclador.

Corronet (veure politgeta).

Corrons del xuclador: un o dos corrons de fusta revestits de lona, situats al darrera del teler, que xuclen les vetes teixides per fricció i les deixen caure dins els calaixos de la feina.

Davantalet: cadascuna de les quatre peces de fusta forta en forma de "L" collades a la part de sota de les caixes. Aguanten la gueta perquè no caigui endavant en el seu moviment de vaivé.

Debanera (o debanadora): aparell giratori on es posen les madeixes de veta per plegar-les.

Disparo: barreta de ferro corredissa situada davant la taula del teler per moure la forquilla.

Dolla: casquet de ferro colat que separa l'interior de la politja boja de l'eix de transmissió. Porta una anella amb un trauc per moure la biela que va al collador.

Dorada: tipus de veta.

Engomador: maquineta que té una pastera pre on es fa passar la veta per donar-li consistència.

Ensarjador: petita màquina que servia per omplir rodets de veta.

Ensarjadora: persona que enrotllava la veta en un rodet gros a l'ensarjador i la preparava per emmagatzemar-la.

Entelerada: acció que consisteix a afegir l'ordit nou al teler tot anuant-lo amb el que s'acaba per tal de tornar-lo a engegar fent el mateix tipus de feina.

Escala: bastiment compost de dos taulons de fusta paral·lels, amb tants travessers com peces teixeix el teler, col·locat dalt de tot a la part posterior.

Espasa: cadascun dels dos llistons de fusta que, units a un dels lliços, eviten que es freguin l'un amb l'altre mantenint-los una mica separats.

Estrella: roda dentada de ferro colat que engrava en justa proporció (4/1) amb una de més petita i dóna moviment al quadrat.

Fabricant: empresari vetaire que està directament relacionat amb les vies de comercialització del producte.

Falçó: cadascuna de les barretes de ferro forjat clavades a la guieta que empenyen les llançadores per provocar el seu moviment de vaivé.

Fil (veta de; veure bretanya).

Forquilla: peça de ferro que guia la corretja de transmissió de la politja viva a la morta o a l'inrevés per tal d'aturar o d'engegar el teler, respectivament.

Fuset (o boixa): eix de fusta o de ferro que aguanta les ànimes plenes d'ordit al portapeces i la politja acoblada a l'ànima que frena l'ordit.

Gabieta: peça de fusta embarrotada situada darrera el teler que aguanta els picalcons.

Gra (veta de): tipus de veta amb un lligat que li deixa la superfície plena de granets.

Gripaldina: cassoleta de ferro colat o de metall amb orelles sobre la qual oscil·len els dos espàrrecs de suspensió del portacaixes. Estan situades sobre les bancades.

Guieta: llistó llarg de fusta (normalment de flandes de primera qualitat) damunt del qual hi ha clavats els falçons que, anant i venint, provoca el moviment de les llançadores a cops.

Llata de molles: tauló amb un seguit de palanques de filferro –una per cada peça d'ordit– disposades de manera que l'ordit en pujar i baixar l'escala per mitjà del campanaret queda pessigat i frenat per elles. En pujar el campanaret cap a l'escala afluixa la seva palanca.

Lliçadora: llicet usat en els telers de cintes.

Mànec d'escombra: mecanisme format per un eix paral·lel a la bancada que transmet la força de l'arbre prolongat del quadrat als corrns del collador.

Màquina de canons (o rodeta, o torn): aparell senzill emprat per omplir de fil els canons. Consisteix en una roda gran muntada verticalment damunt un peu la qual comunica el seu moviment a un eix horitzontal o fus on es fica el canonet, que gira ràpidament.

Màquina de rodets: taula petita amb un mecanisme per omplir rodets de fil per passar-los després a l'ordidor.

Molla: peça de filferro aixafat per un cap que, a través de la contramolla, serveix per frenar el canó fins de la llançadora per evitar que deixi anar massa fil de trama.

Mudada: acció de canviar els canons vuits de les llançadores per altres de plens. Es canvien tots d'un cop per no haver d'aturar diverses vegades el teler.

Ninaire: persona que plegava les peces de veta en nines.

Operari: teixidor qualificat que treballava a mans, generalment amb obrador i telers propis, per a un fabricant.

Pelaú: tipus de veta.

Pes: cadascun dels diferents objectes (saquets de roba plens de pedres o sorra, pedres de riu amb un ganxo...) que serveixen per tensar l'ordit exercint de pes penjat al ganxo del campanaret.

Picalcó: els picalcons dels lliços són les dues palanques de fusta que des de sota del teler fan pujar i baixar els lliços. Els picalcons de les passades són les dues palanques que fan moure la gueta dins de les caixes per tal d'empènyer les llançadores a patacada. Cada picalcó consta de dos dauets de boix que aguanten una politgeta de ferro colat que rep la pressió de les plantofes.

Pinte: peça de fusta, normalment de boix, en forma de pinta tancada per les puntes que serveix per aclarir l'ordit abans d'entrar als lliços. / En els telers manuals de roba gran s'anomena així el joc de lliços.

Pintet: conjunt de dos llistons paral·lels de ferro (antigament de fusta) situats en posició horitzontal en el teler que porten fixes i en vertical una quantitat variable de palletes paral·leles entre elles, entre les quals passen els fils de l'ordit amb la doble finalitat de mantenir-los en el seu lloc i d'estrènyer el fil de trama després de cada passada de la llançadora. / És el que en els telers de peces grans s'anomena "pues" que són molt més llargues.

Plantofa: cadascuna de les quatre peces de fusta (i

més endavant de ferro) de forma allargada, encreuades de dues en dues a 90 graus, que volten amb el quadrat. La parella de plantofes de picades (o de passades) piquen els picalcons de les passades i les dues plantofes dels lliços (també anomenades excèntrics) mouen els picalcons dels lliços.

Platina: planxa de ferro que uneix les plantofes de fusta a l'arbre quadrat.

Plegador: maquineta manual que s'utilitza per plegar la veta.

Politgeta: rodetes de fusta forta (normalment tres) sobre les quals es desplaça la guieta.

Ponteria: és el conjunt de dues línies de pontets clavats a les caixes entre les quals corren encaixades les llançadores. També s'utilitza aquest mot per designar la feina d'alinejar els pontets.

Pontet: pont de filferro d'uns sis o set mil·límetres de gruix que serveix de guia per a les llançadores.

Portacaixes: tauló que aguanta els varals d'on pengen les caixes. Va de llarg a llarg del teler i bascula de manera que les caixes tinguin un moviment pendular gràcies al joc que permeten els espàrrecs recolzats sobre les gripaldines.

Portalliços: tauló llarg recolzat sobre la part superior de les brancades del qual pengen tres ganxos de ferro forjat o colat que aguanten la barrella. / En el teler mecànic, arbret amb politges per penjar-hi els lliços.

Portapeces: embarrat de llistons de fusta en forma de reixa, situat al darrera del teler, en el qual van col·locades les ànimes de l'ordit (una per cada peça).

Portapintes: barreta de ferro que va de bancada a bancada a la part central del teler i aguanta els pintes a una certa alçada perquè no caiguin. / En el teler manual de roba és la barra que porta penjades les corretges que sostenen els pintes (que en el teler de batacada s'anomenen portacaixes).

Puntera: peça de ferro o de fusta forta que va collada a la punta de la plantofa de les passades per evitar desgastos.

Quadrat (o barra d'estrella): arbre del teler que porta les plantofes de les picades (o passades) i les dels lliços. Està situat sota l'arbre de volants que l'acciona per mitjà de dos engranatges de fundició: el pinyó i l'estrella.

Regleta (de la guieta): cadascun dels llistonets rectangulars de boix collats sota la guieta que

serveixen per evitar el seu desgast en fregar sobre les politgetes.

Rellotge medidor: petit aparell amb un mecanisme rotatiu graduable, i els més moderns amb un comptador de voltes, que serveix per mesurar o acanar la llargada de la veta.

Rem: barra de fusta llarga i tornejada, de secció cilíndrica, que va de llarg a llarg al davant del teler de vetes i que per mitjà d'un moviment rotatiu fa funcionar el teler.

Repassadora (veure passadora).

Taula: tauló llarg collat a bancada i bancada a la part del davant del teler a l'alçada de les mans. Té un seguit de traus "polissos" (allargats) –tants com peces- que guien les vetes en sortir de les caixes de teixir cap als corrans del collador. / En els telers mecànics de peces grans s'anomena així la peça de fusta resistent, relativament estreta i amb la superfície superior planejada i polida, que fa de suport a la llançadora en el seu moviment entre els calaixos del teler. En els telers manuals de fusta les taules són el conjunt d'elements que, amb un moviment pendular, van teixint la peça; també es poden anomenar "caixa d'atacar" i en els telers manuals de seda i en els de cintes s'anomenen "caixes".

Teler de batan (també anomenat "teler de cremallera"): aquell en el qual el moviment de vaivé de les llançadores es produeix per un mecanisme de pinyons de fusta i cremalleres de cuir. És més precís que el teler de patacada però els seus mecanismes s'encallen amb la borra del cotó i s'ha de desmuntar i netejar amb una certa freqüència. Per això a Manresa s'utilitzava bàsicament per a cintes de seda i es deixava el de patacada per a les vetes de cotó.

Teler a l'encordilladora: possiblement és el teler de rem típic de Manresa.

Teler mig partit: teler que funciona amb dues caixes de teixir independents amb la finalitat de no haver de parar tot el teler en cas de trencar-se un fil o de qualsevol altra anomalia.

Teler de patacada: aquell en el qual les llançadores passen d'un cantó a l'altre de l'ordit pels cops dels falçons de la guieta. Normalment s'anomenen així els telers de rem transformats per a poder-hi aplicar energia mecànica perquè el seu soroll és com un

seguit de patacades. Aquesta transformació consisteix en la supressió del rem i en l'afegit d'una politja collada a la contramarxa que el connecta amb la font d'energia mecànica.

Teler de rem: nom que es dona a Manresa a l'antic teler de cintes manual, conegut normalment per "teler a la barra". El vetaire accionava un sol teler amb el rem per mitjà d'un moviment rotatiu.

Tomada: relació entre el moviment dels volants i la cursa de les caixes. Es podia regular per mitjà d'uns traus allargats.

Topo (de la quieta): peça quadrada de fusta que limita la cursa de la quieta. Va collada a les caixes.

Varal: braç o barra vertical de fusta que aguanta les caixes del teler des del portacaixes.

Vetaire: teixidor que fabrica vetes. Quan el teler anava a rem eren homes ja que es necessitava fer força per engegar i en aturar el teler.

Vetó: tipus de veta prima i ordinària.

Xuclador: mecanisme que fa rodar els corròns del xuclador. Està format per una biela collada a les caixes que transmet el moviment a una palanca que mou un cadell graduable que al seu torn ataca una roda dentada.

Dades històriques:

Observacions:

Al capítol "Llenguatge i tecnologia dels vetaires manresans (vocabulari tradicional de la cinteria)", Lluís Virós i Pujolà recull el vocabulari que utilitzava la gent de l'ofici del sector de les vetes per anomenar utensilis, productes... Hi inclou el conjunt de mots que conformaven el món dels vetaires; en aquesta fitxa només s'han recollit els que apareixen al Diccionari de la Llengua Catalana (en una accepció diferent) o els que no estan recollits al diccionari, per considerar-se que són específicament manresans. Pràcticament tot aquest vocabulari va ser aportat per Ramon Pujol i era utilitzat a la primera meitat del segle XX.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació

Virós i Pujolà, Lluís (1997). "Llenguatge i tecnologia dels vetaires manresans (vocabulari tradicional de la cinteria)". A: *Aspectes de la llengua catalana al Bages*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Òmnium cultural-delegació Bages.

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.1.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Misteriosa Llum
Descripció:	<p>Peça vocal molt popularitzada que es canta en diferents actes de la Festa de la Misteriosa Llum.</p> <p>La primera versió del text és de l'any 1739 (impressor Joan Veguer, de Barcelona). Encara que sense música, formen part de la col·lecció de Joan Baptista Batlle, editada l'any 1925. L'anotació del text amb música la trobem l'any 1882 a la monografia dedicada al Misteri de la Llum de l'humanista manresà Oleguer Miró. Mossèn Francesc de Paula Baldelló els anotà, també amb música, en el seu Cançoner Popular Religiós, publicat el 1932.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	Hi ha diferents versions corals, signades per Joaquim Pecanins (1918), Miquel Augé i Miquel Blanch. Aquesta última, a quatre veus mixtes, estrenada el 21 de febrer de 1930, és la versió que actualment es canta.
Localització:	
Cronologia:	1739 (primera versió conservada)
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2000). <i>Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages</i>. Manresa: Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Ballús, Glòria (2008). "La música pròpia de les festivitats de Manresa". Revista Dovella, núm. 95</p> <p>Gasol, Josep M (1975). <i>Els goigs de la Llum de Manresa</i>. Manresa: Banc Mercantil de Manresa.</p> <p>Torràs Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa-4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p> <p>http://www.ub.edu/bid/14pons.htm</p>

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.2.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs dels Cossos Sants
Descripció:	En finalitzar la Missa solemne de la Festa Major, es canten els Goigs dels Cossos Sants, dedicats als sants patrons Maurici, Fruitós i Agnès, amb música de Miquel Augé i text de Josep Portabella, de l'any 1935.
Dades històriques:	Es troben documentats els goigs a cada màrtir en la publicació "Historia dels Gloriosos Martyrs sant Maurici, Santa Agnes, y sant Fructuos ab los dos Diacas, Auguri, y Eulogi: y de la trasllació dels seus Cossos Sants, a la ciutat de Manresa", l'any 1607. En aquesta obra hi ha la biografia dels tres sants i el text dels goigs.
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	1607 / 1935
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2008). " <i>La música pròpia de les festivitats de Manresa</i> ". Revista Dovella, núm. 95. Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa-4 ...religiosa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor) http://www.ub.edu/bid/14pons.htm
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.3.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Mare de Déu dels Dolors
Descripció:	<p>Es canten a la Seu, el Divendres de Passió (divendres abans del diumenge de Rams). Amb text antic, la melodia és de Mn. Josep M. Masana Bach, que fou organista de la Seu entre els anys 1960 i 1984.</p> <p>Es van estrenar l'any 1962.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>“La música pròpia de les festivitats de Manresa”</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa·4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p> <p>http://www.ub.edu/bid/14pons.htm</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.4.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Mare de Déu de l'Alba
Descripció:	<p>La Mare de Déu de l'Alba és la patrona de la Seu. Els seus goigs es canten el dia 15 d'agost.</p> <p>La versió que es canta des de l'any 1943 té lletra de Mn. Genís Padrós Pladevall (vicari de la Seu i beneficiat entre 1939 i 1957), amb música de Mn. Eudald Pla (organista de la Seu entre 1942 i 1960).</p> <p>Ignasi Torras Garcia, mestre de capella de la Seu entre 1966 i 1997, va fer-ne una harmonització a quatre veus.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>“La música pròpia de les festivitats de Manresa”</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa·4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p> <p>http://www.ub.edu/bid/14pons.htm</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.5.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Mare de Déu de la Salut
Descripció:	<p>Es canten a l'ermita de Viladordis.</p> <p>La música és de Miquel Augé, i la primera versió és de 1848, editada per la impremta Pau Roca, de Manresa. Van reeditar-se l'any 1982.</p> <p>Hi ha una versió més recent dels Goigs: "Goigs nous de Ntra. Sra. De la Salut a Viladordis", de l'any 1983, amb lletra de Lluís Badia Torras i música d'Àngel Noguera Alegre.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>"La música pròpia de les festivitats de Manresa"</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa-4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p> <p>http://www.ub.edu/bid/14pons.htm</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.6.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Mare de Déu de la Guia
Descripció:	<p>Es canten el dia 8 de setembre o el diumenge més proper a l'ermita de la Guia, coincidint amb la festivitat de les marededéus trobades.</p> <p>El text és de Mn. Genís Padrós (que va ser vicari de la Seu) i la música de Mn. Eudald Pla (organista de la Seu entre 1942 i 1960), i són de l'any 1958.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p> <p>Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>“La música pròpia de les festivitats de Manresa”</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa·4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p> <p>http://www.ub.edu/bid/14pons.htm</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.7.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Mare de Déu del Remei
Descripció:	Es canten durant la festivitat del Remei, el segon diumenge d'octubre, a l'ermita del Remei. La lletra és popular, i la música és obra de Josep Padró.
Dades històriques:	
Observacions:	Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat. Els goigs dedicats a sants solen descriure'n la vida, el martiri i els miracles, i en demanen la protecció per a una localitat o una professió, o contra una malaltia concreta.
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2008). <i>"La música pròpia de les festivitats de Manresa"</i> . Revista Dovella, núm. 95. http://www.ub.edu/bid/14pons.htm
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.8.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Goigs de la Puríssima
Descripció:	<p>El 8 de desembre se celebra la diada de la Puríssima, i la confraria dels Favets celebra una festa dedicada a la Mare de Déu.</p> <p>Durant la festa se celebra un ofici i es canten els goigs a la Puríssima, amb lletra de Dr. Marian Serra i Esturi i música de Lluís Romeu, prev.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els goigs són composicions poètiques, de caràcter popular, adreçades a la Mare de Déu, a Crist o als Sants, que es canten en el marc d'un acte religiós d'un cert relleu. La seva finalitat és donar gràcies pels béns rebuts o bé demanar la salut física o espiritual de la comunitat.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria. "La música pròpia de les festivitats de Manresa". Revista Dovella, núm. 95. 2008</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003).</p> <p><i>Músiques de Manresa·4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor) Comas Closas, Francesc 2008). <i>Escodines: mil anys d'història</i>. Manresa: Zenobita.</p>
Data redacció fitxa:	Helena Garcia
Data revisió fitxa:	
Autor:	
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.9.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Marxa dels Armats
Descripció:	<p>És la melodia que acompanya els Armats, antigament executada amb dues flutes a duet de terceres, el tambor i les llances dels armats, que marquen els temps forts del compàs, i els tocs de corneta de tant en tant.</p> <p>La versió tradicional està en to de La menor i fou transcrita per Josep M. Solà, l'any 1954, i és la que en la processó que va recuperar-se el 1946 interpretaven dues flutes acompanyades per dos timbalers i una trompeta, que donava els tocs de canvi del pas dels armats i assenyalava la realització de l'estrella.</p> <p>Des de la recuperació de la processó de Divendres Sant, el 2000, la melodia (en versió de Josep Padró) és interpretada per un grup de vuit flutes, vuit timbales, dos bombos i tres trompetes, que fan els tocs de canvi.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Es té constància de l'existència dels armats a Manresa des de l'any 1704, quan estaven vinculats a la Confraria dels Dolors i encapçalaven les processons dels Dolors (Diumenge de Rams) i del Sant Enterrament (Divendres Sant). Van deixar de sortir el 1931, fins que el Gremi de Sant Lluc els va recuperar l'any 1946. El 1954 es va crear el grup infantil, i van deixar de sortir en deixar-se de fer les processons (1968 la dels Dolors i 1979 la del Sant Enterrament).</p> <p>L'actual grup dels Armats es va començar a gestar el gener de 2000, quan un grup que volia recuperar la processó del Divendres Sant va convocar els armats veterans i altres persones interessades. Van tornar a sortir a la processó de Divendres Sant de l'any 2000. El Diumenge de Rams surten a desfilars i fer el canvi de banderer. La comitiva va precedida per un carro tibats per tres cavalls, l'aiguadera, el governador i l'estendard.</p> <p>La seva principal activitat té lloc el Divendres Sant, amb motiu de la processó.</p> <p>Els armats van guarnits com a soldats romans, amb capa, casc amb plomall, cuirassa metàl·lica, llança i escut, on hi ha representades les muntanyes de</p>

Montserrat i l'escut de la ciutat.

S'organitzen en un maniple, formació que consta de llancers, decurions, optió, capità manaia, botzinaire d'ordres, banda de música i portadors. Fan el pas de cremallera i la marxa romana.

Autor:

Localització:

Cronologia: Segle XX

Fons d'informació Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.
Ballús, Glòria (2008). "La música pròpia de les festivitats de Manresa". Revista Dovella, núm. 95.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	2.10.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Marxa de la Llum
Descripció:	<p>Marxa basada en els Goigs de la Llum, interpretada per la Banda de Música en la cercavila que feia a la vigília de la festa.</p> <p>La versió per a tecla és del compositor i músic major de la banda del Batalló de Muntanya de Reus Silvestre Peñas Echevarría, que va fer-ne també l'harmonització per a banda. Posteriorment en va fer un arranjament Damià Rius Vilella. La versió per a cobla és de Josep M. Solà (1990).</p>
Dades històriques:	<p>Les versions més antigues de la <i>Marxa de la Llum</i> són del mestre Antoni Vives (1867) i del mestre Francesc Vallés (1873), a més de la que inclou Oleguer Miró en la monografia "La Misteriosa Llum, que en testificació y evidencia del misteri de la Santíssima Trinitat, envià l'omnipotent a la ciutat de Manresa, als 21 de febrer de 1345" editada l'any 1882.</p>
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	Segle XX
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>"La música pròpia de les festivitats de Manresa"</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa-4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.11.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Himne de Manresa a Sant Ignasi
Descripció:	<p>Hi ha diferents obres dedicades a Sant Ignasi, fruit de la gran tradició que ha generat al llarg dels segles l'estada de Sant Ignasi de Loiola a Manresa.</p> <p>L'Himne de Manresa a Sant Ignasi, amb música de mossèn Miquel Augé i lletra de Ramon M. De Bolós, es canta tradicionalment en la missa solemne que se celebra a la Cova de Sant Ignasi, el dia 31 de juliol (festivitat del sant). Al final de la mateixa missa s'interpreta la Marxa de Sant Ignasi, en català, amb música i text tradicional i harmonització de José M. Berbide, que realitzà coincidint amb el IV Centenari dels Exercicis Espirituals, l'any 1948.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Hi ha altres músiques dedicades al Sant, com els Goigs a llaor del gloriós Sant Ignasi de Loyola, Fundador de la Companyia de Jesús, amb música de Josep M. Massana Bach i text de Ramon Tarrats i Comaposada, que foren estrenats el 28 d'abril de 1969 a la Cova de Sant Ignasi.</p>
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	Segle XX
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2008). <i>“La música pròpia de les festivitats de Manresa”</i>. Revista Dovella, núm. 95.</p> <p>Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa-4 ...religiosa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.12.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Himne de la Divina Pastora
Descripció:	L'Himne es canta cada dia de la Novena en honor a la Divina Pastora, al barri de les Escodines, i el mateix dia de la festivitat. El text és de Mn. Fortià Solà i la música de Mn. Miquel Augé.
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2008). <i>“La música pròpia de les festivitats de Manresa”</i> . Revista Dovella, núm. 95. Capella de Música de la Seu (interp.) (2003). <i>Músiques de Manresa·4 ...religiosa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.13.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Músiques del seguici de Festa Major: <i>Autoritas Populo</i> i toc d'Heralds i Timbaler
Descripció:	<p>Hi ha diferents músiques que es toquen durant la Festa Major. Per anar a la basílica de la Seu, a l'ofici de Festa Major, el seguici d'autoritats segueix els compassos de la marxa <i>Autoritas Populo</i>, del compositor, violinista i director Josep M. Serra Rigall, que en la primera versió era per a banda (formació que acompanyava el seguici). Des de 1987, aquesta marxa és interpretada per una cobla (des de 1999, la Cobla Ciutat de Manresa).</p> <p>Formant part del mateix seguici de Festa Major, hi ha el timbaler, amb tocs a dues timbales, i dos heralds, que interpreten una melodia tradicional.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	Els heralds i el cavaller de la ciutat van ser recuperats per la Festa Major de 1987, aquests personatges tradicionals acompanyen la corporació municipal i altres autoritats a l'Ofici Solemne de Festa Major a la Seu. Només surten aquest dia i consisteixen en: el Cavaller de la Ciutat, que és l'encarregat de dur l'estendard de la ciutat, dos heralds amb trompetes i un herald amb timbales. Juntament amb els Gegants, Nans i Cavallets, encapçalen la comitiva des de l'Ajuntament cap a la Seu i, un cop acabat l'Ofici, la tornada des de la Seu a l'Ajuntament.
Autor:	De la marxa <i>Autoritas Populo</i> : Josep Serra Rigall
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Ballús i Casòliva, Glòria. <i>Protocol dels seguicis populars de Manresa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa.</p> <p>Torras i Serra, Marc (1990). <i>Manresa, festes i tradicions</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa.</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Unió Musical del Bages (interp.) (2000). <i>Músiques de Manresa.1 ...de festa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.14.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Músiques del Correfoc i la Mostra del Correfoc
Descripció:	Les músiques del Correfoc i la Mostra del Correfoc són un conjunt de set peces. Cinc són músiques que només es toquen el dia de la Mostra, i les altres dues, la música de la <i>Moscada</i> i el pasdoble <i>Vacances</i> van ser pensades per a ser ballades tant pels dimonis i els dracs com pels participants en el Correfoc quan aquest transcorre per carrers i places o quan, al final de la Mostra, es convida al públic a sortir al mig de la plaça i a saltar entre els dimonis i els dracs a la darrera <i>Moscada</i> sense foc.
Dades històriques:	Els organitzadors del primer Correfoc de Manresa van posar-se en contacte amb Lluís Toran, que va rebre l'encàrrec de crear de zero les músiques del Correfoc, quan les figures que havien de ballar encara no estaven creades. Originalment, pels carrers es tocava el pasdoble <i>Vacances</i> , i a les places la música de la <i>Moscada</i> o el ball de dimonis, finalment es va decidir crear la Mostra del Correfoc, i tots els balls van passar a fer-se en aquesta; pel Correfoc van quedar la música de la <i>Moscada</i> i <i>Vacances</i> . Aquesta separació en dos actes va comportar que la música dels balls de la Mostra es fes amb un grup de músics tocant en directe, mentre que al recorregut del Correfoc només hi intervenen els tabalers i un vehicle sonoritzat.
Observacions:	El fet que el Correfoc de Manresa tingui música pròpia el diferencia d'altres festes similars.
Autor:	Lluís Toran, (la música de la <i>Víbria</i> , de Luís Sarró)
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xaldiga, taller de festes. www.xaldiga.cat Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i> . Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.15.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de l'Àliga
Descripció:	Dansa de caràcter solemne, amb sis moviments: caminada, passos d'oscil·lació, punteigs i girs, amb la melodia i l'harmonització per a cobla de Carles Cases. La coreografia, d'Antoni Navarro, va ser estrenada el 30 d'agost de 1992.
Dades històriques:	La primera àliga que hi ha documentada a Manresa és de 1593, i va sortir per la processó de Corpus d'aquell any. Des de la seva creació fins a finals del segle XVIII va ser la principal figura de la imatgeria i del protocol de la ciutat. Participava a les processons de Corpus, dels Cossos Sants i de la Puríssima, i en totes les celebracions importants que tenien lloc a la ciutat. Tenia un ball propi, que executava dins la Seu, abans de començar la processó de Corpus, i també a la plaça, davant dels consellers de la ciutat. El màxim honor que es podia oferir a algú era que l'àliga ballés davant seu. A finals del segle XVIII va anar perdent importància en benefici dels gegants fins a la seva desaparició durant la segona meitat del XIX.
Observacions:	L'àliga actual es va estrenar per la Festa Major de 1992. És de fusta i està a càrrec dels Geganters de Manresa. Participa a la cercavila, seguicis i actes de les Festes de la Llum i Festa Major.
Autor:	Música i harmonització per a cobla de Carles Cases. Coreografia d'Antoni Navarro
Localització:	
Cronologia:	1992
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2000). <i>Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages</i> . Centre d'Estudis del Bages. Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages. Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. www.gegantersdemanresa.cat Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000) <i>Músiques de Manresa.1 ...de festa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.16.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de Cavallets
Descripció:	<p>Dansa que utilitza dos passos principals, caminar i un petit galop dibuixant diferents evolucions en creu, en línia i en cercle, per acabar amb una volta circular al galop.</p> <p>S'inicia amb els cavallers disposats en tres files de tres, mirant cap a la mateixa direcció, i el capità situat a la posició central, al davant de l'esquadra. Es fa un pas d'inici i salutació amb la melodia introductòria i tot seguit el capità inicia la dansa tot evolucionant. S'hi van afegint la resta de cavallets formant dos grups que dibuixen diferents evolucions en creu, en línia i en cercle. El capità se situa al centre de l'espai i els cavallets l'envolten dibuixant dos cercles concèntrics que giren en sentit contrari (la corrandà). En el cercle de dins hi ha els cavallers de la capa vermella i en els de fora els que la duen groga. Desfan el cercle i formen una línia de nou cavallets, un al costat de l'altre, que se situa al fons de l'espai, amb el capità al davant de la fila i en posició central. La figura s'anomena "fem bandera" i, vista des de dalt, forma les quatre barres i l'escut de Manresa. Mirant endavant, el grup avança per tot l'espai i es desfà per formar una estructura encapçalada pel capità, seguit de dues files de cavallets. Al galop fan una volta circular per tot l'espai i el travessen en diagonal per sortir de la plaça.</p> <p>La melodia i l'harmonització per a cobla són de Josep M. Solà. La coreografia, estrenada el 15 de febrer de 1982, és d'Antoni Navarro.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els cavallets són portats per deu cavallers, un dels quals és el capità, que duu capa blanca amb la creu de Sant Jordi. Dels altres nou, cinc duen capa groga i quatre capa vermella, per simbolitzar la senyera.</p> <p>La comparsa, que en èpoques passades havia existit a Manresa, fou recuperada per la Llum de 1982, quan es féu ofrena a la ciutat de les deu figures que la conformen. En aquell mateix moment, s'encarregà a l'Agrupació Cultural del Bages de tenir-ne cura</p>
Autor:	Música i harmonització per a cobla de Josep M. Solà. Coreografia d'Antoni Navarro.
Localització:	

Cronologia:	1982
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2000). <i>“Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages”</i> . Centre d'Estudis del Bages. Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages. Capdevila Plans, Jaume (2007). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Imatgeria</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Torras i Serra, Marc (1990). <i>Manresa, festes i tradicions</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa. Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000) <i>Músiques de Manresa·1 ...de festa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.17.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball dels Gegantons
Descripció:	<p>Dansa de caire senyorívol i de galanteig, amb tres moviments: galop, temps lent i galop.</p> <p>Primer moviment: a pas de galop, els dos gegantons entren a la plaça en diagonal fins al centre i s'encaren. El gegant volta la geganta i se situa al seu davant donant-li l'esquena. Tots dos giren cap als costats, primer cap a la dreta i després cap a l'esquerra.</p> <p>Segon moviment: desplaçament lateral i passeig per canviar de lloc. Moviment cap endavant i endarrere encarats, i repetició del desplaçament lateral.</p> <p>Tercer moviment: els gegantons tornen a pas de galop a la posició inicial en diagonal, van fins al centre i acaben girant sobre ells mateixos al final de la melodia.</p> <p>La música és de Josep Noguera i l'harmonització per a cobla de Joan Ballús. La coreografia de Marta Mercadal va ser estrenada el 1995.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Els gegantons van crear-se amb l'objectiu de fomentar l'interès per aquesta tradició entre els més joves. Recorden la imatge que els gegants centenaris lluíren al llarg del primer quart del segle XX. Caixa Manresa es va fer càrrec del pagament de la figura del gegantó, mentre que l'ajuntament assumí les despeses de la gegantona. La seva presentació pública va ser el 28 d'agost de 1995.</p> <p>La custòdia i cura de les figures està encarregada al grup de Geganters de Manresa.</p>
Autor:	Música de Josep Noguera. Harmonització per a cobla de Joan Ballús. Coreografia de Marta Mercadal.
Localització:	
Cronologia:	1995
Fonts d'informació	<p>Ballús, Glòria (2000). "Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages". Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i>. Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages.</p> <p>Capdevila Plans, Jaume (2007). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Imatgeria</i>. Manresa: Ajuntament de</p>

Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

www.gegantersdemanresa.cat

Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000)

Músiques de Manresa.1 ...de festa!. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	2.18.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball dels Gegants Vells
Descripció:	<p>Dansa d'estil senyorial, a ritme de vals, que s'inicia amb els gegants entrant a la plaça i avançant de costat.</p> <p>Els gegants s'encaren i es mouen seguint el vals, van dibuixant figures que alternen amb girs sobre ells mateixos, desplaçaments en diverses direccions i canvis de posicions típiques dels balls de gegants. El pes de les figures i la seva alçada condicionen la coreografia.</p>
Dades històriques:	<p>Els gegants a Manresa es documenten des d'almenys l'any 1602, quan es cita un gegant que assistia a la Processó de Corpus. La geganta es documenta l'any 1738. Els gegants vells que es conserven actualment al Museu Comarcal de Manresa es van construir vers el 1840 i actualment només surten en diades assenyalades, a cura dels Geganters de Manresa.</p>
Observacions:	
Autor:	Música de Manel Camp i coreografia de M. Alba Anfruns
Localització:	Els Gegants es conserven al Museu Comarcal de Manresa
Cronologia:	Estrenada el 14 de febrer de 1998.
Fonts d'informació	<p>Capdevila Plans, Jaume (2007). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Imatgeria</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p> <p>Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000) <i>Músiques de Manresa.1 ...de festa!</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.19.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball dels Gegants i els Nans
Descripció:	Es tracta d'un vals de caire senyorívol, seguint una melodia recollida per Miquel Blanch, director de l'Orfeó Manresà (1921-1936), i Joan Amades la va anotar al seu llibre sobre els gegants. L'harmonització que interpreta la cobla és de Ramon Estrada, encara que hi ha una versió anterior de Josep M. Solà. Des de fa uns anys, és ballat només pel Gegant i la Geganta. La coreografia, estrenada el 1985, és de la colla de Geganters de Manresa.
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	Transcripció recollida per Miquel Blanch. Harmonització per a cobla de Ramon Estrada. Coreografia dels Geganters de Manresa.
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2000). <i>"Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages"</i> . Centre d'Estudis del Bages. Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages. Capdevila Plans, Jaume (2007). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Imatgeria</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000) <i>Músiques de Manresa.1 ...de festa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.20.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball dels Nans
Descripció:	<p>Dansa de caire alegre amb quatre moviments: punteig, cercle, saltat i passeig per acabar en una sola fila.</p> <p>Els sis nans se situen de costat en una fila que mira endavant i comencen la dansa amb un punteig. Avancen i en queden tres mirant cap a la dreta i tres mirant cap a l'esquerra. El ball té quatre moviments:</p> <p>Primer moviment: amb un pas que inclou un punteig amb cada peu i tres passes endavant, els nans avancen des del centre de la figura anterior, en fila de dos, i obrint un cap a cada banda per formar un cercle.</p> <p>Segon moviment: amb un pas saltat, les nanes es troben al centre de l'espai mentre els nans evolucionen per fora, i tornen a formar el cercle anterior.</p> <p>Tercer moviment: amb pas de passeig formen dos grups, que evolucionen fins a trobar-se al centre de l'espai en una sola fila.</p> <p>Quart moviment: ballen uns compassos en parelles i tornen a formar dos grups, després tornen a formar dos grups, després tornen a formar una sola fila i acaben la dansa saludant endavant.</p> <p>Amb música de Josep Padró, creada per a dues gralles i tambor, que també va fer una versió per a cobla. La coreografia és d'Antoni Navarro, estrenada el 1991.</p>
Dades històriques:	<p>La primera referència dels Nans és de l'agost de 1851, quan s'estaven construint. Inicialment anaven per separat dels gegants i tenien un músic propi. Ben aviat, van convertir-se en el complement dels gegants.</p>
Observacions:	<p>Actualment, Manresa disposa de sis parelles de nans: les tres parelles velles i les tres noves, construïdes el 1989 (una parella) i el 2002 (dues parelles). Les noves són idèntiques a les velles, i només es diferencien pel color de la casaca (verda els vells i vermella els nous). Des de 2002 els nans vells són al Museu Comarcal de Manresa.</p> <p>Els Nans acompanyen els Gegants en les seves sortides.</p> <p>La custòdia i cura d'aquestes figures està encarregada al grup de Geganters de Manresa.</p>

Autor:	Música i harmonització per a cobla de Josep Padró. Coreografia d'Antoni Navarro.
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Ballús, Glòria (2000). <i>"Els municipis del Bages. Llocs d'interès i elements festius. Annex a la Guia de Festes del Bages"</i> . Centre d'Estudis del Bages. Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages. Capdevila Plans, Jaume (2007). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Imatgeria</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Torras i Serra, Marc (1990). <i>Manresa, festes i tradicions</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa. Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Cobla Ciutat de Manresa i Grallers de la Colla de Geganters i Grallers de Manresa (interp.) (2000) <i>Músiques de Manresa·1 ...de festa!</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.21.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de la Víbria
Descripció:	Es balla per la Mostra del Correfoc, amb coreografia de Pep Solà i Joan Oliveras, i música de Lluís Toran. Durant el ball, la Víbria forma les figures de tres cercles i dos triangles. Comença d'esquena a l'Ajuntament, amb un balanceig molt lent i marcant molt els passos; quan la música augmenta de ritme, comença el primer cercle, fent salts, fins que inicia les diagonals del primer triangle, marcat els passos en diagonal i balancejant-se. S'inicia el segon cercle, que dóna pas al segon triangle (invertit respecte el primer) i, finalment, el tercer cercle, amb la Víbria girant sobre ella mateixa, fins que acaba la música. El ball acaba amb la imatge saludant, de cara a l'Ajuntament, al revés de com havia començat.
Dades històriques:	
Observacions:	La Víbria va ser creada el 1983 i pagada per la Caixa d'Estalvis de Barcelona, que la va donar a la ciutat. Es tracta d'una figura d'un drac femella, element que només havia existit a Barcelona. És una estructura metàl·lica coberta amb fibra de vidre, obra de Jordi Lleyda i Neus Serra, i la porta des de dins una sola persona. Els balls de la Víbria, el Drac i el Valset de la Víbria i el Drac formen un conjunt i segueixen sempre el mateix ordre. Representarien una "dansa d'aparellament" entre elements mitològics, que comença quan la Víbria (el drac femella) s'exhibeix davant el Drac (drac mascle). Posteriorment, és el Drac el que es llueix davant la femella, per finalitzar amb un valset, conjunt. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.
Autor:	De la música, Lluís Toran; de la coreografia, Pep Solà i Joan Oliveras
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Xàldiga Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i> . Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.22.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball del Drac
Descripció:	<p>Es balla per la Mostra del Correfoc, amb música de Lluís Toran i coreografia de Pep Solà.</p> <p>El Drac comença el seu ball mirant l'Ajuntament, amb un moviment lateral i lent. Fa un pas creuat i, cada dos passos, saluda. Fa un cercle al voltant de la Víbria, que és al centre de la plaça i, quan és davant seu, fa una petita dansa, marcant els passos i augmentant el ritme. Gira primer cap una banda i després cap a l'altra, per acabar girant sobre si mateix, a un ritme creixent, i acabar saludant la Víbria.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>El Drac va ser construït per Jordi Lleyda i Neus Serra, pagat per la Caixa d'Estalvis de Barcelona, que el va cedir a la ciutat. Va incorporar-se a la festa l'any 1984.</p> <p>Té el coll girat a la dreta, i recupera el Drac que al segle XVIII acompanyava diverses processons. La figura va ser refeta l'any 2004, amb una estructura de fusta coberta amb fibra de vidre.</p> <p>Els balls de la Víbria, el Drac i el Valset de la Víbria i el Drac formen un conjunt i segueixen sempre el mateix ordre. Representarienn una "dansa d'aparellament" entre elements mitològics, que comença quan la Víbria (el drac femella) s'exhibeix davant el Drac (drac mascle). Posteriorment, és el Drac el que es llueix davant la femella, per finalitzar amb un ball, en aquest cas un valset, conjunt. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.</p>
Autor:	De la música, Lluís Toran; de la coreografia, Pep Solà
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i>. Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Xàldiga</p> <p>Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i>. Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	2.23.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de la Víbria i el Drac
Descripció:	<p>Es balla per la Mostra del Correfoc, es tracta d'un valset amb coreografia de Teresa Mas, Neus Ibàñez i Joan Oliveras.</p> <p>Les dues figures estan situades una enfront de l'altra, i van acostant-se mentre formen un cercle. Es creuen i comencen a girar, tornen a acostar-se i a separar-se, donen una volta i acaben girant sobre si mateixos. El ball finalitza quan les dues figures se saluden.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	Els balls de la Víbria, el Drac i el Valset de la Víbria i el Drac formen un conjunt i segueixen sempre el mateix ordre. Representarienn una "dansa d'aparellament" entre elements mitològics, que comença quan la Víbria (el drac femella) s'exhibeix davant el Drac (drac mascle). Posteriorment, és el Drac el que es llueix davant la femella, per finalitzar amb un ball, en aquest cas un valset, conjunt.
Autor:	De la música, Lluís Toran, de la coreografia: Teresa Mas, Neus Ibàñez i Joan Oliveras.
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Xàldiga. Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i> . Manresa (enregistrament sonor)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.24.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de la Tremenda (Víbria infantil)
Descripció:	<p>Ball propi, amb música de Lluís Sarró i coreografia d'Òscar i Maribel Jódar.</p> <p>El ball comença amb moviments lents mentre la Víbria infantil gira sobre si mateixa i saluda. Posteriorment, va augmentant el ritme i avança fent un seguit de passos, girant sobre si mateixa, i canviant de direcció diverses vegades. Finalitza fent diversos girs.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>La Víbria infantil neix el 2005, per utilitzar-se a la Moscada infantil. Es tracta de la recreació d'un drac del Correfoc, amb volum i pes adaptat perquè el pugui dur un nen. La figura és un drac femella, amb dos caps com el de la Víbria i una cua semblant a la del Drac, amb una estructura interior de fusta recoberta de fibra de vidre.</p> <p>Va ser construïda per Sendo Vall, i és coneguda popularment com la Tremenda. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.</p>
Autor:	De la música, Lluís Toran; de la coreografia, Òscar i Maribel Jódar.
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	2005
Fonts d'informació	Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Xàldiga
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.25.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball del Drac Nou o Asmodeu
Descripció:	<p>Es balla per la Mostra del Correfoc, des de 1997, amb coreografia de Ramon Guilanyà.</p> <p>Es tracta d'un ball solemne, d'exhibició i de moviments lents a causa, en part, del pes de la figura. El ball comença amb la figura d'esquena a l'ajuntament, fent passos lents, primer cap endavant, després dibuixant quarts de volta, per finalitzar anant enrere i saludant a l'ajuntament.</p> <p>A diferència d'altres figures, balla amb foc; l'origen d'aquest és que es volia fer més espectacular, perquè originalment els passos eren excessivament lents. L'Asmodeu disposa de nou punts de foc (tres a la boca i tres més a cada ala) i, si es veuen de cara, queden alineats, formant una imatge espectacular.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>El Drac Nou o Asmodeu és una figura d'uns 110 kg, que ha de ser duta per dues persones. Surt al Correfoc des de 1989. La seva estructura interior és metàl·lica, coberta amb fibra de vidre, amb dues ales obertes i el cap i la cua cargolats. Va ser construït per Sendo Valls. Tot i que no forma part de la coreografia, en alguna ocasió el Boc (personatge que actua com a fil conductor de la Mostra) ha aparegut damunt la bèstia, que l'ha passejat per la plaça. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.</p>
Autor:	De la música, Lluís Toran; de la coreografia, Ramon Guilanyà
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i>. Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes.</p> <p>Xàldiga Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i>. Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.26.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de dimonis
Descripció:	<p>Es balla per la Mostra del Correfoc, amb coreografia original d'Agustí Roc, adaptada per Joan Oliveras i Salvador prat l'any 1984.</p> <p>Es balla formant tres cercles concèntrics, simbolitzant el moviment del foc per mitjà dels mateixos dimonis. Cada cercle és format per un grup de dimonis diferents (Capgirells, Fogueres i Moixogants).</p> <p>En començar el ball, el foc s'encèn al centre d'una rotllana que es va obrint cap enfora, gràcies a l'evolució dels dimonis. El foc, en aquest cas una bengala bicolor, juga un paper important, ja que s'aprofiten els canvis de color com un element més del ball. Té una fase inicial lenta i, durant el ball, el grup que hi ha dins passa a ser el que queda fora. Amb el canvi de música, tots els grups marquen el pas, però cada grup ho fa d'una manera diferent. En el moment de finalitzar el ball, tots fan un crit.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	Al Correfoc de Manresa hi participen tres grups de dimonis: Capgirells, Fogueres i Moixogants, que es diferencien per la màscara, el vestit i el tipus de pirotècnica que utilitzen. L'existència d'aquests tres tipus de dimonis és una singularitat del Correfoc de Manresa. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.
Autor:	De la música, Lluís Toran
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i>. Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Xàldiga</p> <p>Masos Rònecs (interp.) (1997). <i>Correfoc de Manresa: músiques de la Mostra</i>. Manresa (enregistrament sonor)</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.27.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de la Gàrgola
Descripció:	<p>La figura de la Gàrgola està inspirada en una de les gàrgoles de la Seu i, també per aquest motiu, el seu ball vol ser molt senyorial, amb moltes reverències, i seguint una música que recorda la religiosa, tocada per un piano.</p> <p>Els portadors, que van vestits a la manera de monjos i calçats amb sandàlies porten torxes enceses, també fan reverències.</p> <p>A la Mostra té un ball propi, que comença amb un ritme tranquil, que es va accelerant mentre la figura comença a fer salts.</p>
Dades històriques:	<p>El ball es va estrenar l'any 2006. La figura de la Gàrgola es va crear l'any 2004 per participar a la Fira de l'Aixada. Té una estructura interior de fusta, recoberta en fibra de vidre en forma de cap de lleó i cos d'àliga. El seu color, marró clar, recorda els carreus i les escultures de la Seu. La porta una única persona, i està adaptada per llançar aigua o pirotècnia. Té sis punts de foc repartits entre la boca i les ales. Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.</p>
Observacions:	
Autor:	De la música, Lluís Toran. De la coreografia, Montserrat Serra.
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	Xàldiga, taller de festes Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.28.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball dels dracs mòbils
Descripció:	Els tres dracs mòbils (Coll-llarg, Nas de Sutja i Mulassa) fan un ball junts per la Mostra del correfoc. La coreografia no té una estructura molt clara, ja que pretén ser una mostra de la seva anarquia, afavorida pel fet que són molt ràpids. L'estructura seria el dibuix d'una trena, i els dracs es van perseguint mentre sona la música.
Dades històriques:	Va estrenar-se l'any 2006.
Observacions:	Les figures del Correfoc estan a cura de l'entitat Xàldiga.
Autor:	De la música, Lluís Toran
Localització:	Plaça Major
Cronologia:	
Fonts d'informació	Xàldiga, taller de festes Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). <i>El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc</i> . Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.29.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball del Rossinyol
Descripció:	És un ball pla, senzill, de ritme ternari, ballat en parella i més aviat reposat.
Dades històriques:	<p>El ball del Rossinyol i el de la Bolangera es van recuperar l'any 2009, amb motiu del centenari de l'Esbart Manresà, que va voler oferir a la ciutat dos balls amb la intenció que formessin part del patrimoni cultural i tradicional, a la vegada, amb interès que fossin unes danses participatives, per ser interpretades cada any per la Festa de la Misteriosa Llum i la Festa Major.</p> <p>En record de les danses antigues de Manresa, s'inicià un treball de recerca dels balls antics. El director de l'Esbart Manresà, Joan Manel Miquel, en seleccionà dos que fossin representatius i poguessin ser ballats per tothom: el ball del Rossinyol i el ball de la Bolangera de Manresa.</p>
Observacions:	Instrumentat per Jesús Ventura i enregistrat per la Cobla Mediterrània, basant-se en una partitura anterior, amb coreografia de Joan Manel Miquel.
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	2009, recuperant una dansa anterior
Fonts d'informació	Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.30.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Ball de la Bolangera de Manresa
Descripció:	Ball rodó, de ritme binari, animat, amb un final improvisat perquè tot el públic hi pugui participar.
Dades històriques:	<p>El <i>Ball del rossinyol</i> i el <i>Ball de la Bolangera</i> es van recuperar l'any 2009, amb motiu del centenari de l'Esbart Manresà, que va voler oferir a la ciutat dos balls amb la intenció que formessin part del patrimoni cultural i tradicional, a la vegada, amb interès que fossin unes danses participatives, per ser interpretades cada any per la Festa de la Misteriosa Llum i la Festa Major.</p> <p>En record de les danses antigues de Manresa, s'inicià un treball de recerca dels balls antics. El director de l'Esbart Manresà, Joan Manel Miquel, en seleccionà dos que fossin representatius (encara que en una nova versió) i poguessin ser ballats per tothom: el <i>Ball del rossinyol</i> i el <i>Ball de la Bolangera de Manresa</i>.</p> <p>El tradicional <i>Ball de la Bolangera</i> va ser interpretat per l'Esbart Manresà, en la seva primera actuació el 7 de febrer de 1909, i també per l'Agrupació de la Dansa, el dia de la seva presentació l'1 de maig de 1910.</p>
Observacions:	Instrumentat per Jesús Ventura i enregistrat per la Cobla Mediterrània, amb coreografia de Joan Manel Miquel.
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	2009, recuperant una dansa anterior
Fonts d'informació	Ballús Casòliva, Glòria (2009). <i>El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages.
Data redacció fitxa:	Gener 2014
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia / Joan Manel Miquel
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.31.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Sardana - Estil manresà
Descripció:	<p>A Manresa va sorgir una manera de ballar la sardana que és coneguda com a “estil manresà”, es tracta d’una proposta de reducció de tirades que actualment s’està imposant en el món sardanístic. Al reduir la durada de la sardana respecte a la sardana de deu tirades, fa que ballar-la sigui menys cansat i que es puguin interpretar més peces en una mateixa ballada, afavorint la diversitat musical.</p> <p>S’anomena també sardana de set tirades. És una sardana que té tres tirades de curts i quatre de llargs, amb esquema dos curts – dos llargs – un curt – un llarg – un contrapunt – un llarg.</p> <p>Amb el temps s’ha popularitzat el nom de <i>sardanes de set tirades</i>, i de fet, avui en dia es com se’l coneix arreu. A més a més, Manresa manté una programació estable de ballades de sardanes al llarg de l’any i l’Aplec de la Sardana de Manresa, organitzats pel Grup Sardanista Nova Crida.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Manresa ha estat una ciutat important en l’evolució de la sardana, amb aportacions com la Cobla Principal de Bages -i d’altres que la precederen-, la revista “la Sardana”, el pubillatge del 1963 en què es va inaugurar el Monument a la sardana , o iniciatives com la proposta de reducció de tirades i la presentació de la Sardanova. Actualment la ciutat compta amb una formació de cobla, la Cobla Ciutat de Manresa.</p> <p>A la ciutat hi ha diverses entitats sardanistes i activitats relacionades amb aquesta dansa, com l’Aplec de les Marcetes (que se celebrava a principis de maig al bosc de les Marcetes, organitzat per Casal Cultural Dansaires Manresans, i molt concorregut), el cicle de ballades conegut com: Sardanes al Cor de Catalunya, (organitzat per Foment de la Sardana de l’Agrupació Cultural de Bages, durant les nits d’estiu al passeig), la programació estable de sardanes a la Plana de l’Om (a càrrec del Grup Sardanista Nova Crida), l’Aplec de la Sardana de Manresa (que se celebra des de 1977) o el veterà programa de ràdio “Aires de Catalunya”.</p> <p>Manresa, fou nomenada l’any 1963, Ciutat Pubilla de la Sardana, motiu de la construcció del monument a la sardana a la plaça Cots. La Colla Dintre el Bosc, va tenir</p>

el privilegi d'estrenar la *Sardanova*, durant les Festes de la Llum del 93, a Manresa, i al cap de poc, presentar-la a Calella, en el marc del 1r Congrés del Sardanisme.

Aquesta composició musical, és original d'en Santi Arisa i va crear força enrenou en el món de la sardana, també va participar en la gravació d'un videoclip per difondre-la a TV3.

Manresa ha estat una ciutat rellevant en el sardanisme de competició.

La ciutat havia acollit diversos concursos de colles sardanistes, actualment desapareguts. El concurs de colles sardadnistes de la Llum, celebrat durant més de cinquanta edicions i organitzat per l'Agrupació Cultural del Bages, és un concurs que reunia a colles sardanistes de tot Catalunya. També se celebrà durant molts anys un altre concurs de colles sardanistes per la festa major, aquest organitzat pel Casal Cultural Dansaires Manresans.

La colla Arrels de Dintre el Bosc de Manresa, és la colla que més vegades ha guanyat el Campionat de Catalunya de Colles Veteranes, amb 14 campionats.

A Manresa hi ha hagut moltes altres colles sardanistes. El Grup Sardanista Dintre el Bosc va editar l'any 2001 el quadre mural: "Les colles sardanistes de la comarca del Bages", que recull les colles sardanistes que han existit a la comarca del Bages al llarg de la història, entre les que es troben les colles de Manresa.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació Soler i Mas, Francesc (1995). *La sardana a Manresa, 1901-1994*. Manresa, Foment de la Sardana de l'Agrupació Cultural del Bages.
Grup sardanista Dintre el Bosc

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	2.32.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Els Pastorets
Descripció:	<p>Representació teatral tradicionalment vinculada al Nadal. Es tracta de dramatitzacions que combinen continguts com la lluita del bé contra el mal o el naixement de Jesús. S'estructuren en diferents parts i reben el nom de <i>Pastorets</i> perquè la trama es desenvolupa a través dels diàlegs que tenen els pastors en anar a fer l'ofrena al nounat.</p> <p>A Manresa es fan diverses representacions. Per tradició i arrelament, en destaquen els que es posen en escena des de 1910 a la sala Els Carlins. Per altra banda, nombroses funcions tenen lloc a diferents escenaris i locals parroquials i d'associacions, entre elles les que organitzen el Grup Escènic Nostra Llar de la parròquia del Poble Nou (des de 1942) i les associacions de veïns de Valldaura, la Font dels Capellans o la Sagrada Família, entre d'altres entitats.</p> <p>Aquests muntatges contribueixen a transmetre aquesta tradició; al llarg dels anys també s'han representat a l'antiga Societat Coral Sant Josep, la parròquia de la Seu, l'Ateneu Manresà, la Sala Ciutat i diferents centres escolars de la ciutat.</p>
Dades històriques:	<p>Les primeres representacions dels Pastorets es documenten a Manresa a partir del segle XVIII. Es tracta de representacions fora del marc litúrgic, amb una estructura teatral consolidada, que s'escenificaven a l'Hospital de Sant Andreu.</p> <p>Durant el primer quart del segle XX, als escenaris manresans es representen diverses versions dels Pastorets i algunes temporades, com l'any 1943, arriben a representar-se aquestes funcions a set escenaris de la ciutat, deixant palès l'arrelament dels Pastorets a Manresa.</p>
Observacions:	<p>Gairebé a totes les versions teatrals d'Els Pastorets es canta i es balla i ho fan els seus personatges principals, individualment o col·lectivament.</p> <p>Una singularitat important a Manresa és les diferents versions de música pròpia per a les escenificacions d'Els Pastorets.</p>
Autor:	
Localització:	Diferents escenaris de la ciutat

Cronologia:	Des del segle XVIII
Fonts d'informació	Garcia, Gal·la (coordinació de textos) (2004). <i>El Casal Familiar Recreatiu. De Joventut Carlista Manresana a sala Els Carlins. 1903-2003</i> . Manresa: Casal Familiar Recreatiu, 2004. Soler i Bonet, Josep M (2010). <i>El patrimoni festiu de Manresa: els Pastorets</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Casal Familiar Recreatiu. Torras i Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu de Manres. Lla Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. www.festes.org
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.33.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Els Pastorets als Carlins
Descripció:	<p>Els Pastorets són una representació teatral tradicionalment vinculada al Nadal. Es tracta de dramatitzacions que combinen continguts com la lluita del bé contra el mal o el naixement de Jesús. S'estructuren en diferents parts i reben el nom de <i>Pastorets</i> perquè la trama es desenvolupa a través dels diàlegs que tenen els pastors en anar a fer l'ofrena al nounat.</p> <p>A Manresa es fan diverses representacions però per tradició i arrelament, en destaquen els que es posen en escena des de 1910 i fins a l'actualitat (amb el parèntesi dels anys de la guerra civil) a la sala Els Carlins.</p> <p>Aquestes representacions s'han fet a partir de la dedicació desinteressada de moltes persones i han aplegat al llarg dels anys un gran nombre de manresans i manresanes, de manera que han esdevingut un element clau de la transmissió de la tradició dels Pastorets a la ciutat.</p>
Dades històriques:	<p>Les primeres representacions dels Pastorets es documenten a Manresa a partir del segle XVIII. Es tracta de representacions fora del marc litúrgic, amb una estructura teatral consolidada, que s'escenificaven a l'Hospital de Sant Andreu.</p> <p>Durant el primer quart del segle XX, als escenaris manresans es representen diverses versions dels Pastorets, entre les quals hi ha l'inici de les representacions dels Pastorets, l'any 1910, a l'escenari de la Joventut Carlista Manresana (l'actual Sala Els Carlins), el dia de Nadal, amb la representació de "Los pastorcillos en Belén o sea el nacimiento de Jesucristo", text que es representà fins al Nadal del 1969, encara que a partir de 1962 es feien representacions paral·leles d'aquest text i la versió catalana de Folch i Torres.</p>
Observacions:	<p>Gairebé a totes les versions teatrals d'Els Pastorets es canta i es balla i ho fan els seus personatges principals, individualment o col·lectivament.</p> <p>Una singularitat important a Manresa és les diferents versions de música pròpia per a les escenificacions d'Els Pastorets.</p>
Autor:	

Localització:	Sala els Carlins
Cronologia:	Des de 1910
Fonts d'informació	Garcia, Gal·la (coordinació de textos) (2004). <i>El Casal Familiar Recreatiu. De Joventut Carlista Manresana a sala Els Carlins. 1903-2003</i> . Manresa: Casal Familiar Recreatiu, 2004. Soler i Bonet, Josep M (2010). <i>El patrimoni festiu de Manresa: els Pastorets</i> . Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Casal Familiar Recreatiu. Torras i Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu de Manres. Lla Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. www.festes.org
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	2.34.
Àmbit:	2. Manifestacions musicals, teatrals i de dansa
Denominació:	Innocentada de Manresa
Descripció:	<p>Agustí Soler Mas és l'autor de les "Innocentades", obres de teatre interpretades per actors i actrius manresans, de temes generalment satírics i amb clares referències a l'actualitat manresana.</p> <p>Els muntatges coreogràfics de danses, a càrrec de l'Esbart Manresà, són diferents cada any i s'alternen amb la trama escènica.</p> <p>Primer tingueren lloc durant el mes de desembre, però a partir de 1990, les representacions es fan durant la primera quinzena de gener, després de la festivitat de Reis.</p>
Dades històriques:	<p>La primera Innocentada fou "La sardana dels geperuts", l'any 1957. Seguiren "El pati de les oques", el 1958 i "Tres dragons", el 1959. A partir de 1960 foren acollits a l'Ateneu Cultural Manresà, en el teatre Els Carlins i a la Sala Loiola, encara que des de 1975 també seguiren altres indrets: el Casino, l'Hotel Pere III, i la Pista Castell. Més endavant s'interpretaren en el teatre Conservatori i a la Sala Ciutat. Cal destacar la 25a edició, el desembre de 1981, titulada "Noces d'argent", i que tingué la participació de Mary Santpere, i "Erectina 3000", l'any 1999, que s'anunciava com "42 anys d'humor musical", amb més de 30 actors, 33 ballarins i 18 cantants.</p> <p>De totes les Innocentades, cal destacar, pel fet de tenir un marcat accent manresà i fent referència a fets de la nostra història, "Lladres, pillos i gormands" (1985), "Manresa, municipi d'Europa" (1988), "Favets i tremendos" (2000), "Black (la Manresa fosca)" (2001) i "Minorisa mon amour" (2002).</p> <p>La Comissió Innocentada de Manresa de l'Agrupació Cultural del Bages va presentar 45 edicions de la Innocentada, sota la direcció i guió d'Agustí Soler Mas, fins al 2002, any del seu traspàs.</p> <p>La Innocentada ha continuat cada any, encara que en diferents formats.</p> <p>Les Innocentades, però, tenen el seu origen en l'època medieval i, després de ser prohibides pel seu caràcter subversiu i burlesc, van resorgir durant la primera meitat del segle XX. A la sala de la Joventut Carlista estan documentades des de l'any 1921, i es representen de forma continuada fins la Guerra Civil,</p>

es tractava d'espectacles còmics, on s'hi barrejaven elements de teatre, música i ball. Després de la Guerra Civil, l'any 1941, es recuperen, amb un caràcter molt lúdic, i deixen de representar-se l'any 1960.

Observacions:

Autor: Del text, Agustí Soler i Mas (des de 1957 fins 2002).

Localització: En l'actualitat, el Teatre Conservatori

Cronologia: En el seu format actual, des de 1957.

Fonts d'informació Ballús Casòliva, Glòria (2009). *El patrimoni festiu de Manresa. La Dansa. Materials per a la seva història*. Manresa: Farell editors, Ajuntament de Manresa i Esbart Manresà de l'Agrupació Cultural del Bages.
Garcia, Gal·la (coordinació de textos) (2004). *El Casal Familiar Recreatiu. De Joventut Carlista Manresana a sala Els Carlins. 1903-2003*. Manresa: Casal Familiar Recreatiu.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.1.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Patge reial i cavalcada de Reis
Descripció:	<p>Els dies previs a l'arribada de Reis, molts nens i nenes fan la visita a algun dels carters reials per a donar-li la carta. Un dels llocs més tradicionals on s'instal·la és l'antic vestíbul de can Jorba, però també s'ha fet a altres llocs, com la Plana de l'Om, el vestíbul de l'Ajuntament... Durant les festes de Nadal, a més a més, els patges reials també acostumen a visitar els locals d'entitats i associacions de veïns.</p> <p>El principal acte vinculat als Reis és la cavalcada, que es realitza la tarda-vespre del 5 de gener, amb un recorregut més o menys estable que acostuma a passar pel carrer del Bruc, la carretera de Cardona, el passeig de Pere III, la Bonavista, la carretera de Vic, la muralla del Carme, la plaça dels Infants, el carrer del Joc de la Pilota, el carrer de Sobrerroca i la plaça Major, amb una aturada davant l'església de Crist Rei (on hi ha un pessebre vivent i els Reis adoren el Nen) i final a la plaça Major, on són rebuts per les autoritats municipals i fan un parlament als nens i nenes de la ciutat.</p> <p>A més a més, també hi ha cavalcades a diferents barris: la Font dels Capellans i la Balconada, la Sagrada Família, els Comtals i el Xup, organitzades per les associacions de veïns d'aquests barris.</p>
Dades històriques:	<p>Joan Amades indica que "haviem estat molt típiques i importants les cavalcades vuit-centistes de Manresa. Modernament la Casa Jorba les ha restaurades".</p> <p>La cavalcada de Reis organitzada pels Magatzems Jorba es va celebrar a partir de 1899, recuperant una antiga tradició. Durant molts anys, va ser la cavalcada més espectacular de la comarca; els Reis d'Orient arribaven sobre camells (llogats a algun circ) o sobre cavalls, i recorrien els principals carrers de la ciutat acompanyats pels patges, que duïen escales per enfilel·lar-se als balcons de les cases (els Reis deixaven els regals als balcons o als llindars de les portes). La desfilada era precedida pels heralds, que feien sonar llargues trompetes, i durant el camí hi havia teieres il·luminant-lo. Els Reis vestien túniques i eren flanquejats per estendards i un nombrós seguici. La comitiva reial arribava per la carretera de Vic, i era formada per trompeters, guerrers romans, àngels que la guiaven, esclaus amb escales i patges (portant les</p>

armes dels reis o guiant els seus cavalls), darrere hi havia els tres Reis, i llargues fileres d'esclaus amb teies enceses, envoltats de música. Finalment, carros plens de joguines. Després d'un recorregut per diversos carrers de la ciutat, els Reis arribaven als Magatzems Jorba i s'asseien en el tron reial per acabar de repartir regals entre els més menuts.

Acabats els anys de la Guerra, els Reis de cal Jorba van passar a repartir els regals directament des del tron instal·lat als magatzems, i el consistori va agafar el relleu en l'organització de la cavalcada.

Cap als anys seixanta, els Magatzems Jorba van impulsar el naixement del Príncep Assuhan, precursor de l'arribada dels Reis, que feia una triomfal entrada a Manresa precedit d'una llarga comitiva; la seva darrera aparició va ser l'any 1968.

Observacions:

La cavalcada és organitzada i coordinada per l'Agrupació Cultural del Bages, amb el suport de l'Ajuntament de Manresa, i hi participen altres entitats de la ciutat. En diferents ocasions hi ha col·laborat: Gaiters de la Casa de Galícia, la Banda de cornetes i tambors de Valldaura, Creu Roja, Associacions de Veïns, el Centre Hospitalari, l'Associació d'agroturisme de Sant Mateu de Bages, l'Associació de Vaquers i Traginers de Manresa, els Armats de Manresa, la Pubilla i l'Hereu de la ciutat, els Cavallets de Manresa, els bombers...

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació

Amades, Joan (1952). *Costumari català. El curs de l'any*. Barcelona: Salvat.

Ballús, Glòria (2000). *Guia de festes del Bages*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages

Garcia i Casarramona, Gal·la. "Manresa: recull gràfic, 1896-1965". El Papiol: Efadós editorial

Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa:

Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor:

Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.2.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Festa de la Misteriosa Llum
Descripció:	<p>Amb aquesta festa - reconeguda com un dels 10 tresors del Patrimoni Immaterial Cultural de Catalunya. i Andorra- es recorda l'aniversari de la vinguda de la Llum a l'església del Carme que, segons la tradició, tingué lloc el 21 de febrer de 1345. Aquesta festa ha estat tradicionalment una de les més rellevants per a la ciutat.</p> <p>Dins els actes tradicionals, caldria esmentar els següents:</p> <ul style="list-style-type: none">- pregó oficial, al saló de sessions de l'ajuntament- pregó infantil- cant dels Goigs de la Llum- seguici de les autoritats que han d'assistir a l'ofici solemne a l'església del Carme (encapçalat per la Pubilla i l'Hereu, seguits dels Administradors de la Festa de la Llum, l'Associació Misteriosa Llum, la Junta de la Sèquia, els dos macers amb les maces, els regidors, els tinentes d'alcalde i l'alcalde, les autoritats convidades i dos guàrdies de gala de la Policia Local)- ofici solemne- en acabar l'ofici, la colla castellera Tirallongues de Manresa carrega un pilar de quatre a les escales del Carme- el seguici torna a l'ajuntament (amb l'ordre a l'inrevés de l'entrada a l'ofici solemne), amb la participació de la imatgeria de la ciutat- tronada a la plaça Major- ballada de la imatgeria i ballada participativa dels balls del Rossinyol i la Bolangera de Manresa, així com una ballada de dues sardanes, una de les quals sempre és "La Llum de Manresa", obra de Francesc Juanola estrenada l'any 1928.- Representació del Misteri de la Llum a l'església del Carme, a la sortida, processó d'espelmes fins al monument de la Llum i escenificació de l'arribada de la Llum i de l'Aigua i del Pacte de la Concòrdia (l'aigua és portada des de Balsareny i la llum des de Montserrat) <p>El programa es completa amb exposicions, conferències, concerts, activitats esportives i tot un</p>

seguit d'activitats que poden anar variant depenent dels administradors de cada any i les aportacions de diferents entitats manresanes. Algunes d'aquestes activitats són de recent incorporació al programa, però s'han consolidat plenament; entre aquestes, cal destacar la Transèquia, organitzada per Jove Cambra Manresa, una caminada popular que discorre al llarg de la sèquia, des de Balsareny fins al Parc de l'Agulla, o la representació del Misteri de la Llum, obra de teatre de caràcter litúrgic, amb ressonàncies medievals que es representa a l'església del Carme. Un altre d'aquests actes és la Fira de l'Aixada, que va néixer l'any 1998. Es tracta d'un mercat medieval que es desenvolupa durant dos dies en diversos espais del Barri Antic, ambientats amb estètica medieval. A més de les típiques parades, destaca pels seus espectacles de música, dansa i teatre, especialment les cercaviles d'arribada del rei Pere III i el bisbe de Vic. En la Fira de l'Aixada hi participen nombroses entitats locals i manresanes a títol personal, arribant a superar els cinc-cents voluntaris.

Dades històriques:

Antigament aquestes festes anaven a càrrec de la confraria de la Santíssima Trinitat, la qual almenys des del segle XVI rebia ajudes per sufragar les despeses que ocasionava la festa. Durant el segle XIX agafa més protagonisme, mantenint un esquema similar. Originàriament la durada era de dos dies. Posteriorment es va anar ampliant a mesura que s'hi anaven introduint actes cívics, a més dels religiosos..

Observacions:

La Confraria de la Santíssima Trinitat va conduir la celebració fins a finals del segle XX. El 23 de maig de 1995 es va constituir a Manresa l'"Associació Misteriosa Llum", una associació civil sense ànim de lucre amb els objectius de promoure i renovar els valors cívics i històrics simbolitzats en la Llum, així com vetllar pel manteniment de les activitats – cíviques i religioses- que constitueixen la columna vertebral de la Festa.

En un principi, l'organització dels actes de la festa era assumit per persones, a títol individual. A partir de 1970, una de les singularitats de la festa, és que s'encarrega la seva administració a una entitat, institució o associació diferent per a cada edició de la mateixa. Això és un honor per a qui l'organitza i un enriquiment per a la ciutadania manresana.

Autor:

Localització:

Cronologia: Des del segle XVI

Fonts d'informació Amades, Joan (1952). *Costumari català. El curs de l'any*. Barcelona: Salvat.
Sarret i Arbós, Joaquim (1901). *Ethologia de Manresa: datos historics sobre costums manresanes*. Manresa: Impr. de Sant Josep
Torras i Serra, Marc (1990). *Manresa, festes i tradicions*. Manresa: Ajuntament de Manresa.
Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.
Guia de festes del Bages
www.festesdelallum.cat
Associació Misteriosa Llum

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.3.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Dijous llarder
Descripció:	<p>El dijous llarder és el primer dia del cicle del Carnaval.</p> <p>Tradicionalment, els nois i noies de les escoles sortien a berenar als boscos dels voltants de les escoles; s'anava a Viladordis, Santa Caterina, el pla de Cal Gravat, la Culla, el Guix, el Suanya, Joncadella, al Puigterrà o al Puigberenguer.</p> <p>El berenar típic era la truita amb botifarra. Durant el camí es cantava: "El dijous llarder, botifarra, botifarra; el dijous llarder, botifarra menjaré. El dijous gras, botifarra, botifarra; el dijous gras, botifarra menjaràs".</p> <p>També menjaven la truita amb botifarra a molts tallers, fàbriques i cosidors.</p> <p>Tant aquest dia com diumenge de Carnestoltes, era costum menjar a casa i en família la cassola, un guisat amb potes de vedella, peus de porc, talls de llom i botifarres, tot cobert amb ous batuts, canyella, sucre i llet d'ametlles.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	El seguiment actual gairebé només es limita a les escoles
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Francesc Comas i Closas
Data redacció fitxa:	
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.4.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Carnestoltes
Descripció:	<p>Rua pels carrers més centrals i fi de festa a la plaça Major. En la rua hi participen el rei i la reina Carnestoltes, i comparses de diferents entitats, escoles i AMPA de la ciutat, a més de nens disfressats acompanyats dels seus pares, i compta amb diferents grups d'animació.</p> <p>La concentració de comparses els darrers anys s'ha fet al passeig de Pere III, a partir de la plaça de Crist Rei, i el final de festa, amb espectacle d'animació, es fa a la plaça Major.</p>
Dades històriques:	<p>Antigament, una de les activitats més característiques del Carnestoltes era la celebració d'un gran àpat fet en col·lectivitat.</p> <p>A Manresa, l'àpat col·lectiu es feia en diumenge. El dimecres de cendra, se sortia a fer una capta de queviures per a poder fer la berenada.</p> <p>A les poblacions importants, on la celebració d'un àpat col·lectiu resultava difícil d'organitzar, havia estat costum que les autoritats repartissin queviures entre la gent necessitada. A Manresa, el comú havia repartit carn als veïns pobres.</p>
Observacions:	Organitzat per l'Ajuntament de Manresa en col·laboració amb Imagina't i la participació d'entitats i escoles de la ciutat.
Autor:	
Localització:	Diferents carrers del centre de la ciutat.
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Torràs Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.5.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Cicle de la Setmana Santa i Pasqua
Descripció:	<p>La benedicció de Rams és l'inici dels actes tradicionals de la Setmana Santa, que comencen amb la benedicció de les palmes i rams de llorer a les diverses parròquies de la ciutat. La que actualment aplega més persones és la que té lloc davant l'església de Crist Rei. Cap a la una del migdia es procedeix a la benedicció de palmes, palmons i branques de llorer, moment en què acostuma a arribar la comitiva dels Armats en el transcurs de la desfilada de canvi de banderer.</p> <p>Antigament, el diumenge de Rams la congregació dels Dolors celebrava, al vespre, una processó, a la qual també hi concorrien els armats i un gran nombre de misteris.</p> <p>La processó de Divendres Sant és l'acte tradicional més important de la Setmana Santa.</p> <p>L'itinerari habitual de la processó surt de la basílica de la Seu i passa pels carrers: baixada de la Seu, Vallfonollosa, plaça d'en Creus, Alfons XII, plana de l'Om, Born, Sant Domènec, passeig de Pere III, plaça de Crist rei, carrer d'Àngel Guimerà, muralla del Carme, plaça dels Infants, Joc de la Pilota, Sobrerroca, plaça Major, baixada del Pòpul, baixada de la Seu i retorn a la basílica de la Seu.</p> <p>El contingut de la processó ha anat creixent amb els anys, i el 2007 incloïa: els Armats, la Creu dels Improperis, el pas i la confraria del Natzarè, el pas de la Hermandad de Nuestra Senyora de la Esperanza Macarena, l'Associació Reparadora de Pius IX, el cos dels portants del Sant Crist, el pas, penó i Venerable Congregació dels Dolors, la Dansa de la Mort, el Sant Sepulcre, la Confraria de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, el gremi de fusters i gremi de detallistes, el pas i confraria de la Mare de Déu de la Soledat del Col·legi de la Salle, la bandera de la Puríssima Sang, el seguici de la Processó i la banda Quants Band (formada per músics de la Unió Musical del Bages). El passatge coreogràfic "Meditació i dansa de la mort", interpretat per dansaires de l'Esbart Manresà va ser creat l'any 1954 per Vicenç Orriols i Espunyes, inspirat en la imatge d'un panteó familiar del cementiri de Manresa; la seva intenció era convidar l'espectador a la meditació sobre el</p>

poder de la Mort, la força del pas del temps, el sentit efímer de la vida i el valor de la justícia. Va aparèixer fins l'any 1978 i es va recuperar l'any 2002, amb la interpretació de dansaires del tres esbarts de la ciutat.

El diumenge de Resurrecció és tradició que diferents grups cantin les caramelles.

El Dilluns de Pasqua s'assisteix a l'aplec de Joncadella; antigament era habitual sortir al camp per celebrar l'arribada del bon temps i la primavera: colles d'amics i familiars es dirigien cap a les ermites i santuaris de Manresa i la comarca, on es feia una missa i, posteriorment, un esmorzar i jocs a l'aire lliure. Cap al migdia, la gent es reunia per cantar i ballar sardanes i alguns assistents es quedaven a dinar mentre d'altres tornaven cap a casa.

Dades històriques:

Una de les activitats tradicionals relacionades amb la Setmana Santa havien estat les representacions de la Passió. Antigament s'havien fet a hospitals, i hi ha notícia que els confreres de la Puríssima Concepció de Manresa van demanar una sala a l'hospital de Sant Andreu per fer aquesta funció, l'any 1750, i les representacions eren a benefici d'aquest establiment. La versió que es representava a Manresa era similar a la de Vic, i era costum, en anunciar les representacions o en parlar-ne, indicar si se segueix el text de Vic o el de Manresa. Després que es publiquessin aquests textos, va quedar establert un tipus propi per a la representació, que perdura en la seva forma essencial.

Un altre costum de la Setmana Santa era el de "matar jueus", el Dimecres Sant, després del res de les "tenebres" a la Seu; els nens i nenes de la ciutat, amb maces i bastons, picaven damunt d'unes fustes que tenien preparades, fent força terrabastall.

Observacions:

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació

Amades, Joan (1952). *Costumari català. El curs de l'any*. Barcelona: Salvat.

Garcia i Casarramona, Gal·la. *Manresa: recull gràfic, 1896-1965*. El Papiol: Efadós editorial

Miquel, Joan M (2002). *Meditació i dansa de la mort*. Manresa.

Sarret i Arbós, Joaquim (1901). *Ethologia de*

Manresa: datos historics sobre costums manresanes.
Manresa: Impr. de Sant Josep
Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa.* Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.6.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Fira de l'Ascensió
Descripció:	<p>Se celebra entre el dijous i el diumenge més propers dia de l'Ascensió, durant el mes de maig.</p> <p>Està adreçada específicament a artesans amb tot tipus de productes (alimentació, oficis artesans...), que instal·len les seves parades en diferents carrers del centre de la ciutat: carrer Guimerà, Muralla del Carme, carrer del Born i carrer Alfons XII.</p> <p>Antigament, es deia que per aquesta fira les noies firaven quelcom als minyons: "Per l'Ascensió, la minyona fira al minyó, i, si la fira és bona, el minyó fira a la minyona".</p>
Dades històriques:	<p>Fou establerta a la ciutat el 1284, amb el privilegi del rei Pere III.</p> <p>Va sorgir per a impulsar l'intercanvi comercial, agrícola i industrial amb els pobles del voltant, i la seva gran acceptació va fer néixer una segona fira, la de Sant Andreu. Amb el pas dels anys, va anar adoptant un caire cada vegada més lúdic.</p>
Observacions:	Actualment és organitzada per la UBIC (Unió de Botiguers i Comerciants de Manresa).
Autor:	
Localització:	Passeig de Pere III i rodalies
Cronologia:	Des de 1284 fins l'actualitat
Fonts d'informació	<p>www.ubicmanresa.com</p> <p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Garcia i Casarramona, Gal·la. <i>Manresa: recull gràfic, 1896-1965</i>" El Papiol: Efadós editorial</p> <p>Junyent i Maydeu, Francesc. "Manresa. Guia de la ciutat"</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.7.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Festes de la Divina Pastora
Descripció:	<p>La base de la festa ha estat la novena, però l'acte més popular consisteix en la passada pel barri de la imatge de la Mare de Déu, acompanyada de les banderes dels favets i els tremendos, l'estendard i la banda de trompetes i tambors. Algun any també hi han participat colles de gegants. A més a més, s'hi organitzen altres actes, com ara cinema, teatre, jocs, concursos, exposicions, partits de futbol...</p> <p>Se celebra el segon diumenge després de la Pasqua de Resurrecció.</p>
Dades històriques:	<p>La devoció a la Divina Pastora va arribar a Catalunya de la mà dels caputxins i, encara que no se sap amb certesa quan va arribar a Manresa, es pot suposar que seria cap al 1780, quan l'església de Sant Bartomeu era regentada pels Caputxins. En aquesta església es venerava la imatge de la Divina Pastora. Malgrat que els caputxins van marxar del barri de les Escodines, van continuar amb la feina de predicar la novena a la Divina Pastora, que és considerada la patrona del barri de les Escodines.</p>
Observacions:	<p>L'any 1965 es va constituir l'Associació Cultural Recreativa Divina Pastora, encarregada de mantenir la celebració de la festa. Una de les accions que va dur a terme l'entitat va ser la col·locació, l'any 1976, d'una majòlica amb la imatge de la patrona a la cantonada entre els carrers Caputxins i Nou de Santa Clara, realitzada per Gabriel Garriga sobre un dibuix de Joan Vilanova.</p>
Autor:	
Localització:	Barri de les Escodines
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Comas Closas, Francesc (2008). <i>Escodines, mil anys d'història</i>. Manresa: Zenobita</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.8.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Corpus i les Enramades
Descripció:	<p>La festa de Corpus fou establerta com a celebració l'any 1264, i Joan XXII li donà, l'any 1316, el caràcter de festa universal per al món cristià. Una de les característiques de la festa eren les enramades: engalanar els carrers amb branques de boix, mata, heura i altres plantes.</p> <p>En l'actualitat, la festa de Corpus, amb les Enramades, només se celebra al barri de les Escodines, amb un programa que manté algun dels elements tradicionals però que ha anat afegint-ne i modificant-ne d'altres. Algun dels que han format part d'aquest programa són els següents:</p> <ul style="list-style-type: none">- la passada: sortien a primera hora del matí amb el tabernacle de la Divina Pastora (patrona del barri), una orquestra que l'acompanyava i els administradors de la confraria dels Favets- jocs de cucanya: trencar l'olla, agafar pomes d'un cubell, el joc de la paella, curses de sac o agafar un conill o un pollastre que hi havia al capdamunt d'una biga ensabonada, entre altres- processó: a la tarda- audició de sardanes- sopar de germanor (des de 1987)- ball <p>Amb alguns canvis, la festa continua ben viva al barri.</p>
Dades històriques:	<p>La primera referència sobre la celebració de la diada i processó de Corpus de Manresa és de l'any 1322. Antigament, durant la vuitada de Corpus, tenien lloc les Enramades a diversos barris de la ciutat, que eren considerades com la Festa Major de cadascun d'ells.</p> <p>Cada barri posava herbes com ara mates, boix, heura i llums a la reixa i a l'altar major de la Seu, uns dies abans de Corpus.</p> <p>A començament del segle XVIII, la festa es va començar a estendre fora de l'església i la gent guarnia amb els mateixos vegetals els carrers per on havia de passar la processó. Es feien garlandes d'herbes ben verdes que es penjaven de banda a banda dels carrers. També s'enramaven les parets de les cases per on passava el seguici i es posaven domassos i draperies als balcons de les cases. Cada</p>

dia celebrava la seva enramada un barri diferent. En alguns indrets també s'envelaven els carrers. Els veïns deixaven uns quants llençols amb els quals es feia un cobricel per tot el carrer.

Durant l'enramada de cada barri es feien diversos actes que generalment eren molt semblants: al matí es feia una cercavila amb el patró, que anava acompanyada de xaranga, música i alguna tronada. A la tarda hi havia jocs per la canalla i després es feia la processó pels carrers amb el Santíssim i el tabernacle amb el patró del barri. També es podien veure balls i sardanes en alguna plaça o carrer.

A l'inici del segle XX, a la ciutat de Manresa la distribució de les enramades era la següent:

- divendres: la festa es feia al barri de Santa Llúcia i, des de mitjan segle XIX, al barri dels Infants i a la carretera de Vic
- dissabte: la festa se celebrava a la zona dels carrers Hospital, Sobrerroca i Remei
- diumenge: Escodines i barri del Carme
- dilluns: Sant Miquel i la plaça Major
- dimarts: barri de Sant Domènec
- dimecres: Sant Francesc i Vilanova
- dijous: barri de les Caputxines
- divendres: processó del Sagrat Cor

Amb la proclamació de la República i la supressió de les processons, l'any 1931, les enramades gairebé van desaparèixer del calendari festiu. Les portalades de les cases es guarnien com sempre i es duïen a terme diverses activitats, però no es feia la processó pels carrers, i els actes religiosos se celebraven a l'interior de les esglésies.

Les Escodines va recuperar la seva festa l'any 1940 i la resta de la ciutat el 1943. La gent es va començar a queixar de la pirotècnia que es tirava i, sobretot, de la disbauxa de les enramades. L'Església va fer molta pressió per suprimir aquesta festa popular en un moment de forta repressió ideològica, i això va provocar que es deixessin de fer a partir de la segona meitat dels anys quaranta i que només s'hagin mantingut les de les Escodines.

Observacions:

Autor:

Localització:

Cronologia: Segle XIV

Fonts d'informació: Comas Closas, Francesc (2008). *Escodines, mil anys*

d'història. Manresa: Zenobita
Sarret i Arbós, Joaquim (1901). *Ethologia de
Manresa: datos historics sobre costums manresanes*.
Manresa: Impr. de Sant Josep
Torras i Serra, Marc (1990). *Manresa, festes i
tradicions*. Manresa: Ajuntament de Manresa.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	3.9.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Sant Joan
Descripció:	<p>La revetlla de Sant Joan se celebra la vigília del dia 24 de juny. L'origen de la festa cal cercar-lo en la celebració, des de temps immemorials, del solstici d'estiu que té lloc el dia 21 de juny. Es tracta d'una festa reciclada pel cristianisme, que agafa una festa pagana buidant-la de la seva significació original i donant-li un nou contingut cristià.</p> <p>El principal costum d'aquesta diada consistia en fer foguerades, a les quals tradicionalment s'hi atribuïen poders benèfics, poders que també tenia l'aigua de rius, rieres i fonts durant aquesta nit o bé quan sortia el sol.</p> <p>Després d'encendre i veure cremar les foguerades, en molts carrers i barris es celebraven les revetlles amb jocs i balls populars. Actualment la festa es manté vigent, però les foguerades han quedat cada vegada més restringides, degut a les mesures de seguretat i la manca de material per a cremar.</p> <p>De les revetlles que se celebren actualment, cal destacar la que organitza l'entitat Imagina't per a la canalla, sense petards, però amb foguerada (habitualment a la plaça Major). En els darrers anys, l'arribada de la Flama del Canigó precedeix els actes de la revetlla sense petards.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	Diferents indrets de la ciutat.
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Torras i Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu de Manresa: la festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa.</p> <p>Torras i Serra, Marc (1990). <i>Manresa, festes i tradicions</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa.</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.10.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Festa Major (Cossos Sants)
Descripció:	<p>Festa en què es recorda el trasllat dels Cossos Sants des de Sant Fruitós de Bages a Manresa, i la seva instal·lació a la cripta de la Seu l'any 1372.</p> <p>L'arribada de les relíquies a la ciutat i la seva instal·lació definitiva a la Seu en construcció va fer que les relíquies dels Cossos Sants gaudissin d'una gran devoció popular, fet que va acabar imposant-los com als patrons de la ciutat i que la principal festa de la ciutat –el que actualment coneixem com a Festa Major- deixés de fer-se per la Mare de Déu d'agost – la titular de l'església de la Seu- i es passés a celebrar el dia 30 d'agost, dia dels cossos sants, en record de la data de la seva arribada a la ciutat.</p> <p>Tot i que la festa ha anat evolucionant i cada any pot presentar actes nous, l'eix de la celebració és el mateix conjunt d'actes, que comencen amb el Correaigua i finalitzen amb el Correfoc:</p> <ul style="list-style-type: none">- Correaigua: presentat pel Picapoll (personatge que presenta diversos actes de la Festa Major infantil), es tracta d'una festa de carrer organitzada per Xàldiga des de 1989, que té l'aigua com element principal. És una cercavila pel carrers i places del barri antic, amb diferents elements que serveixen per remullar els participants.- Moscada infantil: activitat organitzada per l'entitat Xàldiga, amb l'objectiu d'acostar la pirotècnica als més petits.- Pregó institucional: es duu a terme dissabte de Festa Major, al saló de sessions de l'Ajuntament, i va a càrrec d'alguna persona destacada en el món de la cultura, de l'associacionisme, l'esport...- Lliurament de rams a la geganta, la pubilla i la gegantona, al vestíbul de l'ajuntament (el dissabte a la tarda), i recepció dels grups participants en l'Oreneta d'Or ciutat de Manresa.- Tronada, a la plaça Major. Consisteix en la cremada d'un regueró de pólvora, amb trons al damunt, representant el rosari (veure fitxa 3.13 "El Roser")- Cercavila de la imatgeria de la ciutat, amb sortida i arribada a la plaça Major. L'ordre és el següent: diables de Xàldiga, trabucaires del Casal Cultural Dansaires Manresans, Drac, Víbria, Mulassa, grallers i tabalers de Xàldiga, colla castellera Tirallongues de

Manresa, Cavallets de Manresa, Bastoners de l'Agrupació Cultural del Bages i grup convidat (si n'hi ha), grups participants en l'Oreneta d'Or, Pubilla i Hereu de la ciutat de Manresa, gegants convidats, Nans, gegantons, la Pubilla i l'Hereu, i els Gegants (nous) de Manresa, Àliga de Manresa i grup d'animació, amb els Geganters de Manresa.

- Mostra del Correfoc: espectacle amb música, danses i foc, que serveix perquè l'espectador pugui veure els diferents personatges i el bestiar del Correfoc, sense córrer el perill de cremar-se. Es realitza a la plaça Major, activitat organitzada per l'entitat Xàldiga.

- Oreneta d'Or ciutat de Manresa: actuació de l'esbart del Casal Cultural de Dansaires Manresans i de diferents grups folklòrics convidats.

- Missa solemne commemorativa del trasllat de les relíquies dels patrons de la ciutat. Es tracta de l'acte protocolari més important, i té lloc el diumenge de festa major. Prèviament hi ha el seguici per acompanyar la corporació i les autoritats convidades des de l'ajuntament a la Seu. Hi participen els Cavallets de Manresa, el Drac, la Víbria i la Mulassa, els Nans, els Gegantons, la Pubilla i l'Hereu, el Gegant i la Geganta (vells) i l'Àliga, el Timbaler, els dos Heralds, el Cavaller de la ciutat amb l'estendard, la pubilla i l'hereu, els representants de la comissió de festa major, els representants de la Confraria dels Cossos Sants, els dos macers, els regidors, els tinents d'alcalde i l'alcalde, les autoritats convidades, dos guàrdies de gala de la Policia Local, i la banda de música o cobla, que toca la marxa *Autoritas Populo*. Quan acaba l'ofici, comença el seguici de retorn des de la Seu cap a l'ajuntament, amb el mateix ordre que a l'anada, però invertint l'ordre de la corporació municipal.

- Ballada de la imatgeria de la ciutat: a la plaça Major, acompanyada d'una cobla. L'ordre dels balls és: cavallets, nans, gegantons, hereu i pubilla, gegants i nans, i Àliga, amb els Geganters de Manresa i els cavallets de l'Agrupació Cultural del Bages. Més o menys al mateix temps, a la Plana de l'Om, comença l'exhibició de castells.

- Castell de focs al Parc de l'Agulla. Durant tota la tarda hi ha diferents activitats de caràcter infantil, fins el moment del castell de focs, que potser és l'acte més multitudinari de la festa.

- Correfoc. És l'acte central de l'últim dia de festa major. Es tracta d'una cercavila protagonitzada pel foc dels dimonis, el bestiar i la pirotècnia fixa que hi ha en diferents places del barri antic. El correfoc comença i acaba a la plaça Major, on hi tenen lloc diverses moscades i surt el Bou. Un cop acabada la pirotècnia, tornen a sonar les músiques del correfoc, i comença el ball de Festa Major.

A més d'aquesta seqüència ritual, hi ha diferents activitats, com ara exposicions, concursos, representacions teatrals, concerts, ballades de sardanes... i, de forma paral·lela, la Festa Major Alternativa, que concentra diferents activitats a la plaça Puigmercadal.

Dades històriques:

Observacions: Fins als anys vuitanta del segle XX, els dies centrals eren el 30 i 31 d'agost, actualment és el cap de setmana del darrer diumenge d'agost.

Autor:

Localització: Diversos carrers i espais de la ciutat

Cronologia:

Fonts d'informació Sarret i Arbós, Joaquim (1901). *Ethologia de Manresa: datos historics sobre costums manresanes*. Manresa: Impr. de Sant Josep
Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.11.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Festes de barris
Descripció:	<p>Durant molts caps de setmana de l'any, especialment a partir de Sant Joan, tenen lloc les festes dels diferents barris, considerades una festa major pròpia de la comunitat veïnal que cada barri celebra en honor del seu patró o patrona.</p> <p>Les festes de barri de l'any comencen amb les de Poble Nou (en aquest cas se celebren per Sant Josep), amb diferents activitats entre les quals destaca la trobada de gegants.</p> <p>Cada barri organitza la seva pròpia festa amb activitats singulars, però moltes d'elles són també comunes arreu: balls, concerts, jocs pels més menuts, activitats esportives, concursos gastronòmics, trobades de puntaires...</p> <p>A més de les del Poble Nou, destaquen les festes dels barris de Vic-Remei, Font dels Capellans, Sagrada Família, Sant Pau, Passeig-Rodalies, la Guia, Mió, Valldaura, etc, totes elles amb balls i activitats ben diverses.</p> <p>Una de les darreres festes seria la de Viladordis, a principis de setembre, coincidint amb la celebració de la Mare de Déu de la Salut, el 8 de setembre.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.12.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Tronada a la manresana
Descripció:	<p>Antigament, per la diada del Roser, el segon diumenge d'octubre se celebrava una processó formada per diversos components, els quals, per llur nombre i ordre, volien representar l'oració del rosari. Hi anaven quinze confreres amb ciris grossos, i altres cent cinquanta amb ciris de tres unces, figurant el Pare Nostre i Avemaries del Rosari. També hi anaven tres pendons al·legòrics. Després de la processó, es feia una gran tronada, amb la qual es volia representar el rosari. Consistia en un regueró de pólvora, amb trons al damunt, que donava la volta a la plaça i acabava al mig. Després d'una renglera de deu trons petits o "denes", en venia un de major, anomenat "glòria", i així anaven seguint per quinze vegades, representant els misteris; venien d'altres petits trons, que eren la lletania, i rematava amb un tro gros, que era l'acabament del rosari.</p> <p>Actualment, aquesta mateixa estructura de tronada és la que es reproduïx durant la Festa de la Misteriosa Llum i la Festa Major, i és característica de la ciutat. Entre finals dels anys seixanta i finals dels vuitanta es va deixar de disparar en forma de rosari, i va derivar cap a una tronada –mascletada– de tipus valencià, amb trons, traca i coets. A finals dels vuitanta i principis dels noranta es va recuperar i consolidar la tronada tradicional en forma de rosari.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	El tipus de tronada va ésser iniciat per la confraria del Roser, i adaptat per altres organismes, i es feren tronades per altres festes. Les tronades són típiques de les festes manresanes, fins al punt que hi ha una dita que diu "festes manresanes, focs i campanes".
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Sarret i Arbós, Joaquim (1901). <i>Ethologia de Manresa: datos historics sobre costums manresanes</i>. Manresa: Impr. de Sant Josep</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de</p>

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

**Data d'incorporació a
l'inventari:**

Número:	3.13.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Fira de Sant Andreu
Descripció:	<p>La fira se celebra el diumenge més proper al 30 de novembre, dia de Sant Andreu.</p> <p>Es caracteritza per la presència d'un reguitzell de parades escampades al llarg del passeig de Pere III, i atraccions de fira a la zona de la carretera del Pont de Vilomara.</p> <p>La tradició diu que era costum que les fadrines fiessin llurs galants: "Per Sant Andreu, la pubilla fira l'hereu. Per Sant Andreu, paga la noia, si no li sap greu". Les fadrines, per defensar-se, responien: "Per Sant Andreu, cada u paga el seu, encara que li sàpiga greu".</p>
Dades històriques:	Fou concedida a la ciutat per un privilegi del rei Jaume II el 1311.
Observacions:	Actualment és organitzada per la UBIC (Unió de Botiguers i Comerciants de Manresa).
Autor:	
Localització:	Passeig de Pere III i rodalies.
Cronologia:	Des de 1311
Fonts d'informació	<p>www.festacatalunya.cat</p> <p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Junyent i Maydeu, Francesc. "Manresa. Guia de la ciutat"</p> <p>Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i>. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.14.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Passada de la Puríssima
Descripció:	La festa consisteix en la passada de la bandera de la Puríssima pels carrers de la ciutat, acompanyada pels Trabucaires de Manresa, una banda de cornetes i tambors i grups de geganters que donen un aire festiu a la passada, que surt de la basílica de la Seu.
Dades històriques:	<p>L'any 1656 els consellers de la ciutat van demanar protecció a la Verge per preservar Manresa d'una pesta, i van prometre vot de poble: cada any, el dia de la Puríssima, es faria una processó pels carrers de la ciutat.</p> <p>Al llarg dels anys, la forma de celebració de la festa ha anat variant, encara que hi ha un seguit d'actes que s'han mantingut, com ara la missa solemne i els actes de la novena preparatòria de la festa.</p>
Observacions:	<p>És organitzada per la confraria de la Puríssima Concepció, que data de l'any 1489. Els confreres de la Puríssima eren coneguts amb el motiu de favets.</p> <p>L'any 1688 les crisis econòmiques, les pestes, les epidèmies i les guerres van provocar un malestar general que es va manifestar amb revoltes o avalots populars. A Manresa hi va haver diversos disturbis amb morts. La revolta que millor exemplifica les tensions d'aquell temps és el conegut com Avalot de les faves, que va començar quan la gent es va negar a pagar el delme als canonges de la Seu; la negativa feia temps que durava, malgrat que la Reial Audiència havia fallat a favor dels canonges, i el conflicte va esclatar quan es va voler executar la sentència. Els consellers van intentar negociar el pagament i els representants d'alguns gremis s'hi van oposar; el 13 de juny, escamots de joves formats per pagesos i alguns artesans, armats, van fer una passada per les cases dels canonges cridant: "Aquest és favet"; se sap que primerament van assaltar la casa d'un canonge i, a continuació, la de sis més. Després van orientar la seva ira cap a la Casa de la Ciutat i la del batlle, exigint la supressió del delme, la participació dels pagesos i l'eliminació dels impostos amb què es gravava l'entrada de productes del camp a la ciutat. El 17 hi va haver un nou enfrontament. Al cap d'uns dies, els capitosts de la revolució van ser jutjats i alguns, set homes i una dona (coneguda com la Fadulla) van ser penjats</p>

en diferents forques, altres van ser desterrats o condemnats a galeres.

Arran de l'avalot de les faves, la ciutat restà dividida en dos bàndols, els tremendos, que s'ho havien pres a la tremenda i no volien saber res de pactes ni negociacions, i els favets, manresans disposats a pagar el delme o a buscar un pacte amb l'Església. Els joves de la confraria de la Puríssima, que estava formada per una gran quantitat de pagesos, eren favets i tenien l'estendard de color blau; per això, ser confrare de la Puríssima i partidari dels canonges era una mateixa cosa; al cap d'uns anys, tots els confreres de la Puríssima eren coneguts amb el motiu de favets.

Autor:

Localització: Des de la Seu, per diferents carrers i barris de la ciutat.

Cronologia: Des del segle XV

Fonts d'informació Article Regió 7 04/12/2010
Comas , Francesc (2008). *Escodines, mil anys d'història*. Manresa: Zenobita
Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.15.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Santa Llúcia
Descripció:	<p>És tradicional que el 13 de desembre, dia de Santa Llúcia, es vagi a la Seu a posar un ciri a l'altar dedicat a la santa, patrona de les modistes.</p> <p>Des dels anys 90, per evitar que el fum embrutés l'interior del temple, es va optar per condicionar un altar amb la imatge de la santa al claustre de la Seu, davant del qual els fidels poden dipositar els ciris.</p> <p>Antigament, el matí d'aquest dia, s'instal·laven parades de ciris a diverses entrades dels carrers que duen a la Seu. S'hi venien espelmes i neules que s'ornaven amb cintes de colors. Aquesta tradició ha evolucionat en l'actual Fira de Santa Llúcia, organitzada pel Casal de Joves de la Seu i l'Ajuntament de Manresa, amb parades de diferent tipus, tallers, jocs infantils...</p>
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	La Seu i els carrers del seu entorn
Cronologia:	
Fonts d'informació	Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.16.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Lliurament dels capons a Balsareny
Descripció:	<p>El dissabte anterior a Nadal, l'alcalde de Manresa, com a representant de la ciutat i la Junta de la Sèquia, visita el castell de Balsareny per a lliurar al seu baró dotze capons, com a cens anual per la fusta d'uns arbres que el 1583 van servir per refer la resclosa de la sèquia. El segle XX aquest cens es va pagar en metàl·lic, fins al 1984, en què es va recuperar la tradició de fer efectiu i de manera pública el pagament en espècie.</p> <p>Es tracta d'un acte simbòlic, que s'acompanya de tot un seguit d'activitats, com un esmorzar, visites al castell... que poden anar variant amb els anys.</p>
Dades històriques:	<p>L'inici de la tradició es remunta al segle XIV, quan el rei Pere III va donar permís a la ciutat de Manresa perquè construís una resclosa al riu Llobregat per aturar l'aigua i desviar-ne una part cap al canal de la Sèquia.</p> <p>L'any 1583, una forta riuada es va emportar la resclosa dels manresans, just sota el castell de Balsareny, fet que va motivar una intervenció d'urgència, i els operaris manresans van tallar, sense permís, arbres de la propietat del baró del Castell de Balsareny. El baró va posar un plet a la ciutat de Manresa i el va guanyar. El 1584 es va signar un pacte en virtut del qual els manresans quedaven autoritzats a tallar arbres del baró, sempre que ho necessitessin, i a canvi s'obligaven a pagar un cens de dotze capons, que els representants de la ciutat havien de dur al castell de Balsareny. El cens es va pagar fins que, amb la desamortització, s'aboliren els títols i drets senyorials.</p> <p>Al principi dels ajuntaments democràtics, es va restablir l'acte de lliurament dels capons, com una mostra d'agermanament entre Balsareny i Manresa.</p>
Observacions:	L'acte l'organitzen la Fundació Aigües de Manresa – Junta de la Sèquia, la Junta de la Sèquia i l'Ajuntament de Manresa.
Autor:	
Localització:	Castell de Balsareny
Cronologia:	
Fonts d'informació	www.parcdelesequia.cat Sarret i Arbós, Llorenç. La cèquia de Manresa

Inventari del Patrimoni immaterial de Manresa

Torras Serra, Marc (2008). *El patrimoni festiu a Manresa. La Festa*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.17.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Misses del Gall
Descripció:	<p>La Nit de Nadal té lloc la tradicional missa del gall a diferents parròquies de la ciutat, totes elles força participades. En acabar, acostuma a haver-hi coca, neules i mistela per als assistents. Alguna de les entitats de la ciutat també hi participa convocant els seus socis i col·laboradors en una determinada església o capella de la ciutat, és el cas del Centre Excursionista de la Comarca del Bages, que celebra des de mitjan del segle XX la missa del gall al santuari de Joncadella; en aquesta nit, i al peu de l'altar, s'hi condiciona el pessebre que posteriorment el grup excursionista porta a Collbaix, on hi resta fins a la Candelera; la coral Eswèrtia prepara l'acte i acompanya la missa amb un repertori apropiat. Des de 1980, els Amics de l'Art Romànic del Bages celebren la missa del gall cada any en un lloc diferent.</p> <p>Alguna d'aquestes misses, un cop acabada la celebració, s'organitza un foc de camp amb cançons i coca, neules, vi dolç...</p>
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	Diferents parròquies i esglésies de la ciutat i el municipi
Cronologia:	
Fonts d'informació	Garcia i Casarramona, Gal·la. " <i>Manresa: recull gràfic, 1896-1965</i> ". El Papiol: Efadós editorial Torras Serra, Marc (2008). <i>El patrimoni festiu a Manresa. La Festa</i> . Manresa: Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.18.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Fer cagar el tió
Descripció:	<p>El tió és un tronc que es decora posant-li potes i altres elements, simulant una cara somrient. Se'l fa cagar colpejant-lo amb un bastó, alhora que se li canta una cançó tradicional.</p> <p>Joan Amades indica que en alguns llocs, la cançó és qualificada com "Parenostre", i que a Manresa els infants cantaven el següent <i>parenostre</i>:</p> <p>"Parenostre del tió, bona nit que Déu ens do; ara vénen festes festes precioses; dones curioses, menjarem gall dindi, menjarem torrons, coques de pinyons; caga tió, caga torró d'avellana i de pinyó, i si són fins, millor."</p>
Dades històriques:	
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i> . Barcelona: Salvat.
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.19.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Sants Innocents
Descripció:	<p>El dia dels sants innocents és la commemoració de l'episodi evangèlic de la matança dels innocents. Se celebra el 28 de desembre, fent bromes a familiars i amics, i era habitual que els més menuts enganxessin les tradicionals llufes en els portals de les cases i als abrics de la gent.</p> <p>Joan Amades explica que antigament hi havia enganys propis d'oficis determinats, i a que a Manresa, els <i>poncemers</i> i pastissers feien neules amb filagarses de cànem i amb estopa.</p>
Dades històriques:	
Observacions:	Ritual amb poc seguiment en l'actualitat.
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Amades, Joan (1952). <i>Costumari català. El curs de l'any</i>. Barcelona: Salvat.</p> <p>Garcia i Casarramona, Gal·la. "Manresa: recull gràfic, 1896-1965". El Papiol: Efadós editorial</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	3.20.
Àmbit:	3. Usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Correfoc
Descripció:	<p>Amb la celebració del correfoc de Manresa finalitzen els actes de la Festa Major de la ciutat.</p> <p>Un dels fets que el diferencien d'altres correfocs és la diversitat de pirotècnia, formes i efectes del foc que s'utilitzen, a més de la riquesa de la imatgeria i els personatges que hi apareixen, cadascun amb un tipus de pirotècnia propi i la música que l'acompanya. El correfoc segueix un recorregut que comença i acaba a la plaça Major, passant per diversos carrers i places (que poden variar) del Barri Antic. El recorregut s'atura a les places, on s'hi fan les moscades: un o diversos grups de dimonis o bé el grup de dracs fan un salt sencer enmig dels correfocaires, que dura mentre sigui encesa la pirotècnia, rodant en sentit invers a les agulles del rellotge, al ritme de la música de la Moscada. En algunes places, a més, hi ha pirotècnia fixa.</p> <p>Abans d'acabar, a la plaça Major té lloc un dels moments més intensos, amb diferents moscades i l'aparició de diversos elements, entre els quals destaca, per la seva espectacularitat, el Bou. El correfoc finalitza amb la interpretació del pasdoble <i>Vacances</i>, ja sense pirotècnia.</p>
Dades històriques:	<p>La primera edició del correfoc és de l'any 1982, seguint els pocs referents que hi havia aleshores. En aquella primera edició, només van participar-hi tres grups de dimonis i tres dracs mòbils, donats per entitats locals. Posteriorment va néixer Xàldiga, taller de festes, i el projecte d'ampliar el bestiari, recuperant figures de la imatgeria tradicional manresana.</p>
Observacions:	<p>La figura del Drac es documenta a Manresa durant el segle XVI, i sortia a les processons de Corpus durant els segles XVII i XVIII. Era una figura de cartró pintat duta per un sol home, amb la cua cargolada i les ales esteses. A la boca hi duia tres bengales.</p> <p>La Mulassa també sortia per Corpus, és de la mateixa època que el Drac i surt esmentada en diferents documents fins el 1621. Podria ser una estructura de fusta coberta de roba i amb un cap de cartró pintat.</p> <p>A la segona meitat del segle XIX es documenta l'anomenat "Bou de foc", que podria ser una caixa</p>

carregada de pirotècnia, duta per un portador, que corria empaitant la gent. Es desconeix la seva forma original, i en el moment de construir el Bou actual s va optar per fer-lo enllaçant dues peces de teler de vetes (anomenades bou), fent d'aquesta manera un homenatge a la cinteria.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació Jódar Jerez, Carles i Torras Serra, Marc (2006). *El patrimoni festiu a Manresa. El Correfoc*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages i Xàldiga, taller de festes. Torras i Serra, Marc (1990). *Manresa, festes i tradicions*. Manresa: Ajuntament de Manresa.

Data redacció fitxa:

Data revisió fitxa:

Autor:

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	3.21.
Àmbit:	3. usos socials, rituals i actes festius
Denominació:	Castells
Descripció:	<p>Els castells són construccions humanes que simbolitzen la força del poble treballant en comú per arribar a assolir una mateixa fita.</p> <p>El seu origen és incert, però sembla que són la deformació del ball de valencians i les moixingangues, uns balls tradicionals que finalitzaven amb un apetita construcció humana.</p>
Dades històriques:	<p>Les primeres colles castelleres es poden datar a l'any 1805, a la localitat tarragonina de Valls, amb l'aparició de la colla dels Pagesos i la dels Menestrals.</p> <p>Els anys compresos entre el 1851 i el 1889 són coneguts com l'època d'or dels castells ja que, per primera vegada, les colles feien castells de nou pisos i es van fer construccions que fins al 1995 no van poder igualar-se. Des de l'any 1992 s'està vivint una segona època d'or dels castells, amb la construcció de castells inèdits.</p>
Observacions:	<p>El boom casteller arriba a Manresa i la comarca del Bages de la mà de la colla castellera Tirallongues de Manresa.</p> <p>A finals de novembre de 1992 es van constituir legalment com a entitat, i el 21 de febrer de 1993 feien la seva primera actuació en els actes de la Festa de la Llum de Manresa, on van descarregar el seu primer pilar de quatre.</p> <p>Una peculiaritat de la colla manresana és el seu nom: els seus promotors van voler triar un nom ben manresà per a l'entitat, que va ser tirallongues, fent referència a un antic joc que es practicava fa segles a la ciutat de Manresa. Es tractava d'un joc per a la mainada, en el qual els participants es donaven les mans, fent una filera, caminant i saltant, mentre cantaven una cançó: "La tirallonga dels Cossos Sants, tots són sants, xics i grans, Santa Agnès, Sant Fructuós, Sant Maurici gloriós". Al dir "gloriós", s'ajupia tota la filera. El text sencer de la corrandia era el següent:</p> <p style="padding-left: 40px;">La Tirallonga dels Cossos Sants, Tots són sants, xics i grans Santa "Igues", Sant "Frictos" Sant Maurici gloriós Manresans, budellans (o lladres, pillos i</p>

gormands)
Que heu robat els Cossos Sants
Sant "Igues", Sant "Frictos"
Sant Maurici gloriós
Forasters, putiners
Que els teniu en galliners
(Fruitosencs, putiners, que els teniu en
galliners, segons una altra versió)

Amb aquest nom la colla ha trencat esquemes en el món casteller, ja que la majoria de les colles s'apliquen el sinònim de nen més habitual a la seva població.

La Unesco va aprovar la inclusió dels castells a la llista representativa del Patrimoni Immaterial de la Humanitat el 16 de novembre de 2010.

Autor:

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació Ballús, Glòria. *La música pròpia de les festivitats de Manresa*. Dovella núm. 95
Jódar, Carles i Rojas, Alba. "Els castellers a Manresa".

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	4.1.
Àmbit:	4. Coneixements i usos relacionats amb la natura
Denominació:	Tasques del sequier o sequiaire
Descripció:	El sequier o sequiaire és la persona encarregada del manteniment i neteja de la Sèquia i els antics dipòsits (on avui hi ha el Museu de la Tècnica de Manresa). Durant un temps, el sequiaire vivia en un edifici construït damunt els dipòsits i, a partir dels anys cinquanta del segle XX, també fou l'encarregat de clorar l'aigua.
Dades històriques:	<p>La figura del sequier té el seu origen en el mateix document de la concessió del permís per a la construcció de la Sèquia de l'any 1339, quan el rei Pere III ja establí la figura del sequier com a encarregat de la gestió de l'aigua de la Sèquia. Aquest nou càrrec municipal seria escollit pels consellers i jurats de la ciutat –el govern municipal– amb l'autoritat i consentiment del batlle de la ciutat –el representant del rei a la ciutat.</p> <p>El sequier hauria de controlar l'ús de l'aigua, evitar els fraus, mantenir el canal i cobrar les rendes i els drets que la Sèquia comportaria.</p> <p>Les seves funcions principals consistien en fer una revisió setmanal de la Sèquia des de la resclosa fins a la ciutat i fer-hi totes les reparacions i obres noves que considerés necessàries, per a la qual cosa estava autoritzat a llogar els obrers que calguessin. A més a més, era l'encarregat de controlar el regadiu i l'ús que es feia de l'aigua de la Sèquia.</p>
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	<p>Museu de la Tècnica de Manresa Torras i Serra, Marc (2002). <i>Els primers segles de la sèquia. A: Al voltant de la construcció de la sèquia de Manresa</i>. Sant Vicenç de Castellet: Farell</p>
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	5.1.
Àmbit:	5. Tècniques artesanals tradicionals
Denominació:	Ofici de cintaire
Descripció:	El cintaire és la persona que ven o fabrica cintes. La fabricació de cintes o betes de cotó i seda pot considerar-se genuïnament manresana, tal com apunta Sarret i Arbós.
Dades històriques:	<p>A mitjan del segle XIX, s'introdueixen a la ciutat els filats i teixits de cotó que van donar a Manresa una gran quantitat de personal, ocupant les més de vint fàbriques que s'instal·laren, mogudes per les aigües de la sèquia i dels rius Llobregat i Cardener.</p> <p>S'hi van instal·lar més de 8.500 telers i màquines de filar (selfactines i contínues), amb un total de 340.000 púes. Els teixits que es fabricaven anaven des dels senzills fins als més complicats en composició.</p> <p>S'hi fabricaven cintes de cotó (betes) i teixits de seda (cintes i mocadors).</p> <p>Sarret i Arbós escriu que les fàbriques de cintes o betes de cotó i seda va ser una indústria genuïnament manresana. Indica que "El mercat espanyol i els americans són invadits per la producció d'aquesta ciutat. La de les betes és la que compta amb més fàbriques i fabriquetes que no podem detallar".</p>
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Sarret i Arbós, Joaquim (1923). <i>Historia de la industria, del comerç i dels gremis de Manresa</i> .
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	5.2.
Àmbit:	5. Tècniques artesanals tradicionals
Denominació:	Ametlles de la Llum
Descripció:	Dolç típic de Manresa que es pot trobar a les pastisseries de la ciutat durant tot l'any, però especialment al voltant de la Festa de la Llum. El seu ingredient bàsic és l'ametlla, recoberta de sucre (confit arrissat), una capa granulada i dolça que originalment era de color blanc, però que actualment és de diferents colors.
Dades històriques:	Les ametlles de la Llum són una creació recent.
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Piñero, Jordi (2002). <i>Manresa, ciutat mil·lenaria</i> . Manresa: Angle editorial
Data redacció fitxa:	
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	5.3.
Àmbit:	5. Tècniques artesanals tradicionals
Denominació:	Bacallà a la manresana
Descripció:	<p>Ignasi Domènech i Puigcercós, al seu llibre “La teca”, publica les receptes “bacallà a la manresana” i “un altre bacallà a la manresana”</p> <p><i>Bacallà a la manresana:</i></p> <p>“Aquesta recepta és senzillíssima. El seu principal objecte és la salsa, que converteix el conjunt en un plat exquisit. El bacallà (amb 500 grams n’hi ha prou) es cou al natural a trossos i se li afegeixen 600 grams o més de patates pelades i tallades a quadres grans, amb la qual cosa tenim un plat per a quatre persones.</p> <p>La salsa és un allioli muntat com una maionesa espessa, a la qual s’ajunta una igual quantitat de codonyat escalivat i, després de cuit, es passa per un sedàs. Barregem a poc a poc l’allioli; a les persones que no els agradi el puré de codonyat poden canviar-lo per puré de pomes. Aquesta salsa espessa se serveix en salsera amb la sal corresponent.</p> <p>El bacallà ben escorregut i acabat de coure es posa en una plata sobre un tovalló, i al seu voltant es posen les patates. “</p> <p><i>Un altre bacallà a la manresana:</i></p> <p>“En una cassola es posen els trossos de bacallà ben fregits amb oli i passats abans per farina. En el mateix oli o amb una mica més, s’hi fregeixen alls, pinyons, panses (sense cues ni pinyols), prunes negres i molts espinacs o bledes prèviament cuites i trinxades, julivert trinxat, pebre i llorer.</p> <p>Cal ajuntar-ho tot sobre el bacallà, es tapa la cassola i que es vagi coent a poc a poc durant uns vint minuts.”</p>
Dades històriques:	
Observacions:	<p>Ignasi Domènech i Puigcercós, nascut a Manresa el 1874, va dedicar la seva vida a la cuina, al costat de grans cuiners de la seva època. Després de treballar a diferents ciutats (Madrid, Burgos, París), va tornar a Barcelona, on va publicar una extensa biografia formada per més de trenta llibres, entre els quals destaca “La teca”, de 1932, un receptari sobre cuina tradicional catalana.</p>
Autor:	Ignasi Domènech i Puigcercós

Localització:

Cronologia:

Fonts d'informació

Domènech, Ignasi. *La teca. La veritable cuina catalana*. Cossetània edicions. 2005
La millor cuina d'Ignasi Domènech. Manresa: Ajuntament de Manresa i Caixa Manresa.1991.
Redó, Salvador (1989). *Ignasi Domènech i Puigcercós. Manresa, 1874 – Barcelona, 1956*. Manresa: Ajuntament de Manresa i Gremi d'Hostaleria i Turisme de Manresa i comarca

Data redacció fitxa: Juny 2012

Data revisió fitxa:

Autor: Helena Garcia

Data d'incorporació a l'inventari:

Número:	5.4.
Àmbit:	5. Tècniques artesanals tradicionals
Denominació:	Panets de Sant Ignasi
Descripció:	El panet de Sant Ignasi és un producte típic manresà que pren el nom de Sant Ignasi de Loiola i és elaborat amb un ingredient característic de l'agricultura de secà: l'ametlla. Els panets són farcits de fruita confitada i recoberts d'ametlles laminades.
Dades històriques:	Es tracta d'un producte una creació recent.
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Piñero, Jordi (2002). <i>Manresa, ciutat mil·lenaria</i> . Manresa: Angle editorial
Data redacció fitxa:	Helena Garcia
Data revisió fitxa:	
Autor:	
Data d'incorporació a l'inventari:	

Número:	5.5.
Àmbit:	5. Tècniques artesanals tradicionals
Denominació:	Bananes
Descripció:	Llaminadura elaborada amb clara d'ou, sucre i essència de banana. Amb aquests ingredients es fa una massa molt esponjosa, es posa en motllos i es deixa assecar. Quan estan al punt, s'envasen.
Dades històriques:	L'origen de les "bananes" és a la pastisseria ca l'Amat; el senyor Amat havia estat provant fórmules, fins que va trobar la definitiva. D'aquest forn passà a cal Ribera, on va aprendre-les a fer el senyor Perarnau, que va muntar la seva pròpia pastisseria, on va continuar elaborant-les. Actualment, la pastisseria Perarnau és l'únic lloc de la ciutat on s'elaboren les "bananes", tot i que es poden comprar a altres llocs.
Observacions:	
Autor:	
Localització:	
Cronologia:	
Fonts d'informació	Àngels Xartell (pastisseria Perarnau)
Data redacció fitxa:	Juny 2012
Data revisió fitxa:	
Autor:	Helena Garcia
Data d'incorporació a l'inventari:	